

**Partneriaeth
Sgiliau
Prifddinas
Ranbarth
Caerdydd**

**Cardiff
Capital
Region
Skills
Partnership**

Adrodd gan Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol

**Adroddiad LMI Covid-19 (2)
Awst 2020**

Paratowyd 31 Awst 2020

CYNNWYS

EXECUTIVE SUMMARY	Gwall! Dalennod heb ei diffinio.
BACKGROUND	5
INTRODUCTION	7
JOB POSTINGS	9
SECTOR TEMPLATES	10
ADVANCED MATERIAL & MANUFACTURING	10
COMPOUND SEMI-CONDUCTORS.....	14
CONSTRUCTION.....	17
CREATIVE.....	21
DIGITAL & ENABLING TECHNOLOGIES	25
HUMAN FOUNDATIONAL ECONOMY - Education, Health, Social Care and Childcare.....	29
HUMAN FOUNDATIONAL ECONOMY - Hospitality, Retail and Tourism.....	35
LOCAL AUTHORITIES.....	40
APPENDIX.....	43
Appendix 1: Stakeholder list of participants.....	43
Appendix 2: SIC codes used for employment and GVA statistics	45

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae pandemig COVID-19 (Coronafeirws) wedi cael effaith sylweddol ar yr economi a'r agenda sgiliau ers iddo ddechrau tua mis Ionawr 2020. I gael gwell dealltwriaeth o'r effaith ar sgiliau, gofynnodd Llywodraeth Cymru i Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Prifddinas-ranbarth Caerdydd (PSPRC) gydgyssylltu â chyflogwyr allweddol ledled de-ddwyrain Cymru er mwyn cael Gwybodaeth feddal am y Farchnad Lafur (GFL). Byddai'r wybodaeth hon yn cael ei diweddaru bob yn ail fis ac yn cael ei defnyddio gan Lywodraeth Cymru wrth lywio'r llwybr i adfer.

Ers mis Mehefin, mae staff wedi cydgysylltu â thros 30 o randdeiliaid, gan gynnwys cyflogwyr sy'n gweithredu o fewn sectorau â blaenoriaeth y rhanbarthau, sef Deunyddiau Uwch a Gweithgynhyrchu, Lled-ddargludyddion Cyfansawdd, Adeiladu, Technoleg Greadigol, Ddigidol a Galluogi, a'r Economi Sylfaenol Ddynol. Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu effaith Covid-19 ar y sectorau â blaenoriaeth ac yn canolbwyntio'n benodol ar staffio, recriwtio, galw am sgiliau a chamgymhariad, hyfforddiant mewnol a dysgu sy'n seiliedig ar waith.

Mae'r adroddiad hefyd yn archwilio nifer y swyddi a bostiwyd gan yr holl safleoedd recriwtio sylfaenol yn rhanbarth De-ddwyrain Cymru. Er na wyddys beth yw effaith lawn y feirws eto, mae tueddiadau clir wedi dechrau dod i'r amlwg. Cyn dechrau Covid-19, roedd nifer yr hysbysebion swyddi yn cynyddu ar y cyfan o gymharu â 2019; fodd bynnag, bu gostyngiad sylweddol ac amlwg rhwng mis Mawrth a mis Mai 2020, sy'n cyd-ddigwydd â lledaeniad y feirws. Er y cafwyd gostyngiad yn nifer yr hysbysebion swyddi yn y rhan fwyaf o sectorau dros y 12 mis diwethaf, mae rhai swyddi rheng flaen yn nodi cynnydd, gan gynnwys nyrsys, gweithwyr gofal a gofalwyr cartref.

Mae'r pandemig yn cael effaith sylweddol ar sectorau â blaenoriaeth y rhanbarth. Ond yn naturiol mae'n effeithio'n fwy ar rai sectorau nag eraill. I ymhelaethu mae Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch, sy'n sector eang, yn wynebu heriau mawr, yn enwedig o fewn yr is-sectorau Awyrofod a Modurol a'i BBaChau. O ystyried bod y broses gynhyrchu wedi'i hatal, mae'r pandemig wedi effeithio'n sylweddol ar y sector Creadigol hefyd ac mae'r sectorau sy'n sail i'r economi sylfaenol, gan gynnwys lletygarwch, manwerthu a thwristiaeth, yn wynebu heriau sydd wedi cael cyhoeddusrwydd helaeth. Yn achos Adeiladu a Thechnoleg Ddigidol a

Galluogi, mae'n ymddangos bod y sefyllfa'n amrywio: mae rhai busnesau'n wynebu heriau sylweddol, ond mae eraill yn adrodd am aflonyddwch tymor byrrach yn unig.

Ynghyd â'r twf a gofnodwyd ym maes iechyd a gofal cymdeithasol, mae'r effaith gyfyngedig o fewn y sector Lled-ddargludyddion Cyfansawdd yn dal sylw. Yma, bu gostyngiad o ran cynhyrchiant yn y camau cynnar i rai busnesau ond yna bu cynnydd yng ngalw cwsmeriaid am gynnyrch sydd, i bob golwg, wedi atal diffygion ariannol. Gallai hyn, ynghyd â'r angen am gysylltedd cyflym a thechnoleg feddygol, ysgogi twf yn y dyfodol. Yn achos Technoleg Ddigidol, mae'r angen am Seiberddiogelwch wedi cynyddu wrth i fusnesau sylweddoli gwendidau wrth newid i weithio gartref.

Mae'r adroddiad yn awgrymu bod unigolion sydd â sgiliau lefel isel yn fwy tebygol o gael eu rhoi ar ffyrlo neu'n wynebu'r risg fwyaf o gael eu diswyddo. Mae hyn yn peri pryder ac mae'n ymddangos ei fod yn gyffredin ar draws y sectorau. Mae'n ymddangos hefyd nad yw'r feirws wedi arwain at angen newydd sylweddol i uwchsgilio; fodd bynnag, mae'r cynnydd nodedig o ran gweithio cartref wedi dod â heriau bach wrth ddefnyddio technoleg rithwir fel MS Teams, Skype for Business neu Zoom.

I lawer o fusnesau, mae dysgu a datblygu wedi cael eu lleihau am y tro, yn benodol ar gyfer gweithgarwch nad yw'n hanfodol, a bu newid cyffredin i ddarparu gwasanaethau ar-lein. Wrth symud ymlaen, rhagwelir y bydd yr angen am sgiliau digidol yn cynyddu ymhellach a bydd 'digideiddio' yn rhan o'r broses adfer i lawer o fusnesau, e.e. trwy awtomeiddio, roboteg a realiti rhithwir. Yn achos Prentisiaethau, mae'n ymddangos bod ymrwymiad cryf gan gyflogwyr i gwblhau dysgu'n llwyddiannus ond mae cydnabyddiaeth bod anawsterau'n cael eu cyflwyno ar gyfer elfennau sy'n seiliedig ar gymwyseddau a bod recriwtio Prentisiaethau yn y dyfodol yn debygol o fod yn heriol, yn enwedig trwy ddulliau traddodiadol.

Yn olaf, er bod yr adroddiad yn ceisio amlinellu effaith Covid-19 ar staffio, recriwtio, y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau, hyfforddiant mewnol a dysgu seiliedig ar waith, mae'n bwysig cydnabod y gallai lefelau ansefydlogrwydd ac ansicrwydd newid amgylchiadau'n eithaf cyflym.

CEFNDIR

O ran darparu sgiliau, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddull rhanbarthol i geisio ysgogi'r galw am gyflogaeth a sgiliau trwy roi'r hyblygrwydd i ddatblygu ymatebion yn seiliedig ar angen lleol a rhanbarthol.

Mae tair Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yn gweithredu ar draws rhanbarthau Cymru (Gogledd, De-orllewin, a Chanolbarth a De-ddwyrain). Mae Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am bob PSRh i gyflawni rolau a fynegir trwy'r 'Cynllun Gweithredu Sgiliau: cyflawni'r datganiad polisi ar gyfer sgiliau':

- Cynhyrchu a dadansoddi gwybodaeth am y farchnad lafur sy'n cyd-fynd â gwybodaeth economaidd er mwyn llywio'r gofynion sgiliau yn y rhanbarthau a llywio ein blaenoriaethau ar gyfer ariannu yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'n polisi cydfuddsoddi.
- Darparu dull o adolygu'r ddarpariaeth sgiliau rhanbarthol a chynghori Llywodraeth Cymru ar flaenoriaethu cyllid sgiliau yn y dyfodol yn unol ag anghenion cyflogaeth a sgiliau rhanbarthol.
- Gweithredu fel corff strategol sy'n cynrychioli buddiannau rhanbarthol yn effeithiol er mwyn llywio system sgiliau cynaliadwy sy'n seiliedig ar alw, gan sicrhau bod hyn yn cael ei lywio gan ymgysylltu cryf â'r diwydiant ac yn ystyried lefel y defnydd o sgiliau yn y rhanbarth.
- Gweithredu ar y cyd ac yn strategol i sicrhau'r arian mwyaf posibl yn y dyfodol gan gydnabod y gostyngiad tebygol mewn arian cyhoeddus dros y blynyddoedd nesaf.

Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi cymorth ariannol i'r Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol i sicrhau bod cyngor yn cael ei roi ar y cyfeiriad strategol o ran sgiliau yn eu rhanbarthau eu hunain. Mae PSRhau yn gwneud argymhellion i Lywodraeth Cymru am feysydd twf neu ddirywiad, yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn ac ymgysylltiad cryf â chyflogwyr. Mae'r rôl bwysig hon yn rhan o strategaeth genedlaethol Llywodraeth Cymru 'Ffyniant i Bawb', y Cynllun Polisi Sgiliau Prentisiaethau a'r Cynllun Gweithredu Economaidd.

Mae Partneriaeth Sgiliau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn cyflawni rôl y Partneriaeth Sgiliau Ranbarthol ar draws y 10 Awdurdod Lleol yn Ne-ddwyrain Cymru. Sefydlwyd PSPRC i ddod â phobl ynghyd i hyrwyddo penderfyniadau strategol a chydweithredol. Drwy PSPRC, mae

cynrychiolwyr o'r byd diwydiant a darparwyr addysg a hyfforddiant yn ymuno â'i gilydd i rannu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r sectorau y maent yn eu cynrychioli er mwyn sicrhau bod y rhanbarth yn y sefyllfa orau i ymateb i ddatblygiad sgiliau a thalent.

CYFLWYNIAD

Dechreuodd pandemig Covid-19 (coronafeirws) yn Tsieina ym mis Rhagfyr 2019 gan ledaenu i'r DU ym mis Ionawr 2020. Yn ystod gwanwyn 2020, cynyddodd Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru fesurau cadw pellter cymdeithasol yn raddol gyda'r nod o arafu lledaeniad y feirws. Ar ddydd Gwener 20 Mawrth caewyd ysgolion, colegau, prifysgolion a darparwyd hyfforddiant yng Nghymru ar gyfer dysgu wyneb yn wyneb (ar wahân i ddarpariaeth graidd mewn ysgolion ar gyfer plant agored i niwed a phlant gweithwyr allweddol). Wrth reswm, mae'r coronafeirws yn effeithio'n sylweddol ar yr economi ac yn gosod cyfres o heriau i lunwyr polisi a'r Llywodraeth. Mae hyn wedi arwain at amrywiaeth o fesurau'n cael eu deddfu (a'u haddasu'n barhaus) i gyfyngu ar yr effaith ar yr economi.

Mewn ymgais i ddeall yn well yr heriau sy'n gysylltiedig â sgiliau sy'n wynebu cyflogwyr, ym mis Mai 2020 gofynnodd Llywodraeth Cymru i bob un o'r tri Phartneriaeth Sgiliau Ranbarthol gael 'gwybodaeth feddal am y farchnad lafur' ac adrodd bob deufis, gan ddefnyddio'r strwythurau sydd eisoes ar waith. Diben yr ymarfer cychwynnol oedd archwilio effaith y coronafeirws ar y sectorau â blaenoriaeth yn y rhanbarthau perthnasol ac, yn y pen draw, helpu i lywio'r llwybr i adferiad. Manylwyd ar y gwaith hefyd yn Nyfarniad Grant y Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol ar gyfer 2020-21 ac roedd yn cynnwys allwedd y gellir ei chyflawni trwy'r amserlenni sylfaenol.

Er mwyn cefnogi'r broses a helpu i sicrhau dull gweithredu cyson ar draws y rhanbarthau, cytunwyd ar ystod eang o themâu rhwng Llywodraeth Cymru a'r Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol a byddai'r rhain yn cael eu hadlewyrchu wrth ymgysylltu â chyflogwyr a grwpiau clwstwr. Hefyd, cydweithiodd PSRhau a Llywodraeth Cymru i gytuno ar dampled strwythur ar gyfer yr adroddiad cyntaf a fyddai'n cael ei gyflwyno erbyn diwedd mis Mehefin 2020.

O ran cwrpas, mae'n debygol y bydd rhywfaint o anghysondeb wrth ymgysylltu ar draws y PSRhau, yn bennaf oherwydd y tebygrwydd bod pob rhanbarth wedi nodi gwahanol sectorau blaenoriaeth. Fodd bynnag, mae'n debygol iawn y bydd cyffredinrwydd cryf yn y sectorau a ystyrir yn flaenoriaeth ar draws y rhanbarthau. Mae hefyd yn bwysig ystyried cyfyngiadau posibl, er enghraifft heriau penodol a wynebwr gan y sectorau na ellir eu hystyried yn

flaenoriaeth o fewn y rhanbarth. Mewn ymgais i fynd i'r afael â'r mater hwn, mae'r PSPRC wedi ceisio ystyried ymchwil berthnasol a allai fod wedi'i chynnal yn allanol.

Gan ganolbwyntio'n benodol ar CCRSP, mae'r sectorau blaenoriaeth canlynol wedi'u nodi o ganlyniad i lefel y gyflogaeth a'r cyfraniad at yr economi (fel y nodir yng Nghynllun Cyflogaeth a Sgiliau 2019-22):

1. Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch
2. Lled-ddargludyddion Cyfansawdd
3. Adeiladu
4. Creadigol
5. Technoleg Ddigidol a Galluogi
6. Economi Sylfaenol Ddynol: Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant
7. Economi Sylfaenol Ddynol: Lletygarwch, Manwerthu a Thwristiaeth

Er nad yw wedi'i ddiffinio fel sector blaenoriaeth penodol, mae PSPRC hefyd yn cefnogi clwstwr Awdurdod Lleol i gydnabod pwysigrwydd y sector cyhoeddus ar draws rhanbarth De-ddwyrain Cymru.

O fewn pythefnos cyntaf mis Mehefin, ymgysylltodd PSPRC â'u grwpiau clwstwr sector blaenoriaeth ac amrywiaeth o randdeiliaid eraill gan gynnwys cyflogwyr, cymdeithasau masnach a darparwyr addysg a hyfforddiant, mewn ymgais i nodi'r heriau cyflogadwyedd a sgiliau allweddol sydd wedi dod i'r amlwg o ganlyniad i Covid-19. Gellir gweld rhestr o randdeiliaid a fu'n bwydo i mewn i'r adroddiad yn Atodiad 1. Mae gweddill yr adroddiad hwn yn crynhoi'r canfyddiadau allweddol ar gyfer pob un o'r sectorau blaenoriaeth uchod ac yn rhoi safbwynt cyffredinol ar staffio, recriwtio, gofynion sgiliau a'r effaith ar hyfforddiant a dysgu seiliedig ar waith.

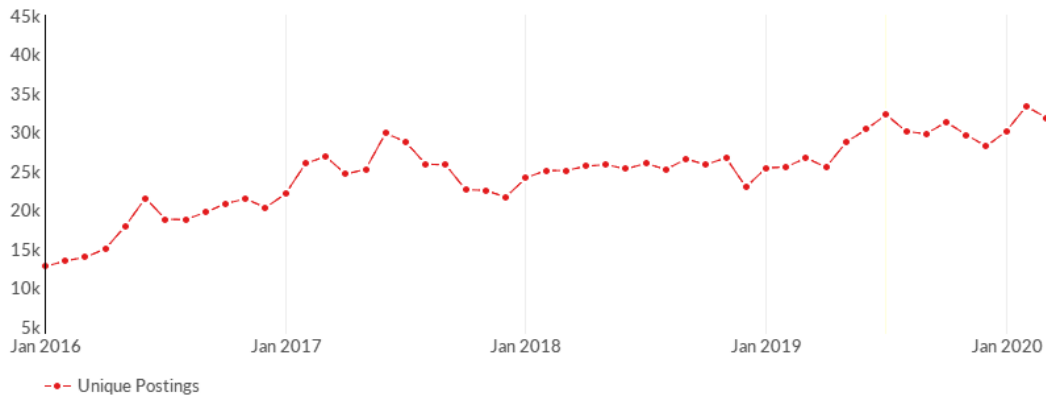
SWYDDI

Mae llawer yn awgrymu y bydd yn cymryd sawl blwyddyn i ddatblygu dealltwriaeth lawn a chynhwysfawr o effaith y coronafeirws ar economi Cymru. Mae rhywfaint o ddata economaidd ar gael megis nifer y bobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith neu Gredyd Cynhwysol a bydd hyn yn agos at 'amser cyfredol'. Hefyd, mae tueddiadau macro-economaidd, sy'n cael eu cyfleu trwy gynnyrch domestig gros (GDP) ac incwm cenedlaethol crynswth (GNI), ar gael yn rheolaidd ac yn amserol, gan helpu i gael syniad bras o iechyd yr economi. Fodd bynnag, mae data economaidd manylach, megis nifer y bobl a gyflogir mewn sectorau a rhanbarthau unigol, yn cael ei ryddhau'n llai aml. Yn aml, caiff y data hwn ei ryddhau'n flynyddol a gall fod yn flwyddyn neu fwy ar ei ôl. Yn ogystal, cesglir y data hwn trwy arolygon sy'n debygol o ddioddef aflonyddwch a phroblemau ansawdd o ganlyniad i argyfwng COVID-19. Felly, mae ceisio deall effaith economaidd pandemig COVID-19 mewn manylder yn dipyn o her.

Mae'r adran hon o'r adroddiad yn ymwneud â swyddi, gan ddefnyddio data o Emsi, offeryn masnachol sy'n dadansoddi data o amrywiaeth eang o ffynonellau i gynhyrchu mathau newydd o wybodaeth am y farchnad lafur. Mae Emsi hefyd yn 'crynhoi' data o'r swyddi a wneir gan bob un o'r prif wefannau recriwtio ac o ganlyniad gellir cynhyrchu gwybodaeth ar lefel genedlaethol, ranbarthol a lleol. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae Emsi yn credu nad yw effaith lawn y coronafeirws ar y farchnad swyddi yn glir eto. Y prif reswm am hyn yw oherwydd bod swyddi a hysbysebwyd cyn y cyfnod cloi yn dal i gael eu rhestru'n aml; fodd bynnag, mae tueddiadau'n dechrau dod i'r amlwg a bydd y rhain yn sicr yn dod yn gliriach dros amser.

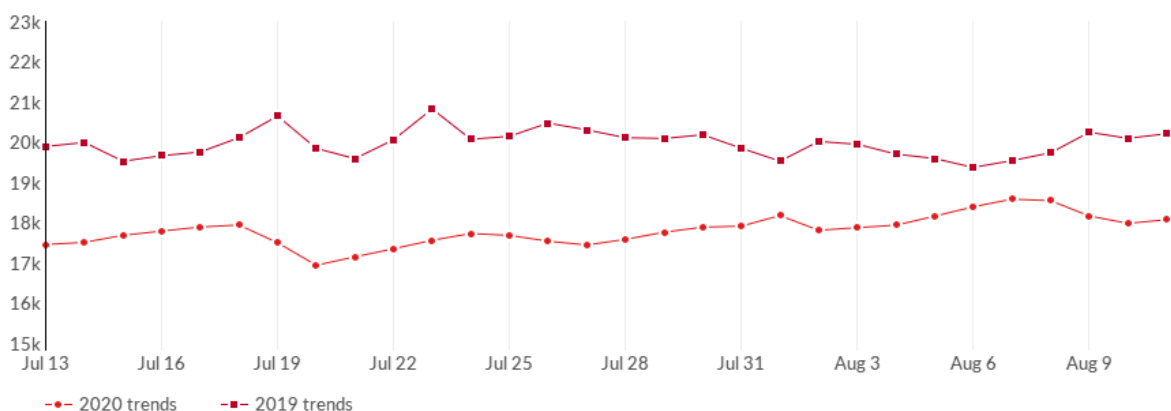
Roedd nifer y swyddi oedd yn cael eu hysbysebu ar draws rhanbarth De-ddwyrain Cymru yn sicr ar gynnydd cyn pandemig Covid-19, gan godi o 28,095 ym mis Rhagfyr 2019 i 33,217 ym mis Chwefror 2020 (cynnydd o dros 5,000 o hysbysebion). Mae'r tabl isod hefyd yn dangos y bu cynnydd cyffredinol yn nifer yr hysbysebion newydd dros y 5 mlynedd diwethaf a chyn y gostyngiad sylweddol a gafwyd ym mis Mawrth 2020 (31,750 o hysbysebion), mis Ebrill 2020

(25,781 o hysbysebion), mis Mai 2020 (22,973 o hysbysebion), mis Mehefin 2020 (24,486 o hysbysebion) a mis Gorffennaf (27,087 o hysbysebion).

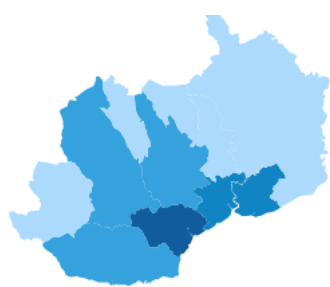
Gan ganolbwyntio ar gymhariaeth benodol rhwng 2019 a 2020, roedd nifer y swyddi a hysbysebwyd am y tro cyntaf ar gyfer rhanbarth De-ddwyrain Cymru yn debyg ar gyfer y rhan fwyaf o fis Ebrill. Dechreuodd y niferoedd ostwng yn gyflym o 24 Ebrill 2020 a bu gostyngiad sylweddol ddechrau mis Mai. Fodd bynnag, yn 2019 roedd hysbysebion swyddi ar gynnydd ym mis Mai. Ar ddechrau mis Mehefin 2020, roedd gostyngiad yn nifer yr hysbysebion swyddi o'i gymharu â'r un adeg yn 2019.

Dros y 30 diwrnod diwethaf, roedd nifer y swyddi a hysbysebwyd am y tro cyntaf yn y rhanbarth yn is na'r un cyfnod y llynedd (fel y dangosir yn y graff isod a luniwyd dros gyfnod o 30 diwrnod):

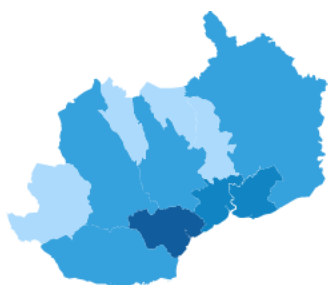
Mae'r tueddiadau a ddangosir yn y graff uchod hefyd yn gyson â'r tablau isod, sy'n dangos y swyddi a hysbysebwyd mewn Awdurdodau Lleol ar gyfer Gorffennaf 2020 a Gorffennaf 2019 (a restrir yn ôl y nifer uchaf).

Hysbysebion Swyddi fesul Awdurdod Lleol (Gorffennaf 2020)

Local Authority	Unique Postings (Jul 2020)
Cardiff	10,961
Newport	4,162
Rhondda Cynon Taf	2,870
Caerphilly	2,004
Vale of Glamorgan	1,898

Hysbysebion Swyddi fesul Awdurdod Lleol (Gorffennaf 2019)

Local Authority	Unique Postings (Jul 2019)
Cardiff	16,515
Newport	5,822
Caerphilly	2,291
Rhondda Cynon Taf	1,968
Monmouthshire	1,542

Mae'r tabl isod yn rhoi manylion am nifer y swyddi a hysbysebwyd (y cyfanswm a'r rhai a hysbysebwyd am y tro cyntaf) ar lefel sector gan ddefnyddio Dosbarthiadau Galwedigaethol Safonol ar gyfer mis Mai yn 2019 a 2020. Yn y cyd-destun hwn, mae'n bwysig pwysleisio mai cyfanswm y swyddi a hysbysebwyd yw nifer y swyddi a hysbysebwyd ar draws pob gwefan ar-lein ac mae'n cynnwys y swyddi hynny sy'n cael eu hysbysebu ar sawl gwefan, ac felly mae

peth dyblygu. Fodd bynnag, mae'r swyddi a hysbysebwyd am y tro cyntaf yn cynrychioli'r ffigur a geir ar ôl dileu data wedi'i ddyblygu.

Hysbysebion swyddi galwedigaethol (gan AAS) ym mis Mai 2019 a mis Mai 2020

Galwedigaeth (AAS)	Cyfanswm yr hysbysebion swyddi Mai 2020	Hysbysebion tro cyntaf Mai 2020	Cyfanswm yr hysbysebion swyddi Mai 2019	Hysbysebion tro cyntaf Mai 2019
Nyrsys	16,336	2,011	13,100	1,666
Gweithwyr gofal a gofalwyr cartref	8,379	1,196	7,591	832
Rhaglenwyr a datblygwyr meddalwedd proffesiynol	6,791	661	5,960	763
Cyfrifon gwerthiant a rheolwyr datblygu busnes	3,259	587	4,071	807
Addysgwyr proffesiynol ym maes addysg gynradd a meithrin	3,224	564	5,146	851
Gyrwyr Faniau	2,386	419	2,390	484
Gweithwyr technoleg gwybodaeth a thelathrebu proffesiynol	3,441	397	3,410	481
Galwedigaethau gweinyddol eraill	1,875	384	2,461	550
Swyddogion Adnoddau Dynol a chysylltiadau diwydiannol	2,244	376	3,727	516
Dadansoddwyr a chynghorwyr cyllid a buddsoddi	2,703	375	3,605	520

Gosodwyr cynhyrchu a chynnal a chadw gwaith metel	2,678	373	3,467	558
Ymarferwyr meddygol	1,759	371	2,709	523
Llyfrifwyr, rheolwyr cyflogres a chlercod cyflogau	3,438	366	5,187	636

Wrth adolygu'r tabl uchod, ac er mai'r duedd gyffredinol yw bod nifer y swyddi a hysbysebir yn gostwng, roedd nifer yr hysbysebion ar gyfer 'nyrsys', 'gweithwyr gofal a gofalwyr cartref' yn parhau'n uwch na'r llynedd ar gyfer mis Mai. Yn anecdotaidd, mae hyn yn cefnogi'r farn bod recriwtio i'r sectorau hyn wedi dod yn fwyfwy sylweddol yn ystod pandemig y coronafeirws.

TEMPLEDI SECTOR

DEUNYDDIAU A GWEITHGYNHYRCHU UWCH

GYC (2018) - £5.812bn		Cyflogedig – 81,000	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – 11.16	GYC Rhanbarthol (%) – 17.27
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae gan Ddeunydd a Gweithgynhyrchu Uwch (DGU) draddodiad hir yn ne-ddwyrain Cymru ac erbyn hyn mae nifer o gyflogwyr uwch-dechnoleg cryf wedi'u lleoli yn y rhanbarth. Mae’r sector yn defnyddio prosesau a thechnoleg newydd arloesol i greu cynhyrchion â gwerth ychwanegol, er enghraifft ym maes awyrofod, moduro, fferyllol neu lu o is-sectorau eraill. Fel gyda rhannau eraill o'r economi ranbarthol, cyflogwyr busnesau bach i ganolig eu maint sydd flaenaf ar draws y sector. Dylid nodi hefyd bod DGU, er ei fod yn sector pwysig, yn cynnwys nifer o sectorau sy'n bwysig ynddynt eu hunain, sef Lled-ddargludyddion Cyfansawdd a Pheirianneg Trafnidiaeth.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Mae DGU yn cwmpasu set eang o sectorau diwydiant, y mae’r pandemig yn debygol o effeithio arnynt mewn ffyrdd gwahanol. Fodd bynnag, adroddir yn aml y bydd effaith Covid-19 yn sylweddol (yn benodol ar gyfer BBaChau) gyda’r angen i hyd at 20% o’r sector ailstrwythuro eu busnesau. Mae'n ymddangos mai'r sectorau Awyrofod a Modurol fydd yn cael eu bwrw galetaf, gyda Deunyddiau a Dur yn dilyn yn agos. Mae Nwyddau Trydan a Gwyn hefyd wedi wynebu heriau ond mae'r rhain yn debygol o adfer yn gyflymach. Prin iawn y bu'r effaith ar weithgynhyrchu gofal iechyd ac mewn gwirionedd mae rhai busnesau wedi profi twf gydag ynni a bwyd a diod yn aros yn fwy niwtral. Mae disgwyliadau y bydd y dirwasgiad dilynol yn waeth na'r rhai a welwyd o'r blaen a bod nifer y diswyddiadau disgwylidig yn debygol o fod yn sylweddol. Ar lefel y DU, mae Make UK yn awgrymu bod 90% o weithgynhyrchwyr wedi parhau i fasnachu yn ystod yr argyfwng, bod 25% yn bwriadu dileu swyddi yn ystod y 6 mis nesaf, bod 40% yn credu y bydd yn cymryd mwy na 12 mis i adfer, bod 20% yn gweithredu ar 25-50% o gapasiti, bod 70% wedi gweld llai o archebion/gwerthiannau ac mai dim ond 25% sy'n credu y byddant yn ôl i weithrediad llawn ar ddechrau 2021. Gallai’r sector brofi gostyngiad mewn trosiant ar gyfer 2020, gan amrywio o 30 i 50%, y gellid ei ddwysáu ymhellach os na sicrhair Bargaen Brexit. Nodwyd hefyd bod methdaliad o fewn cadwyni cyflenwi yn her ac yn bryder i’r dyfodol. Adroddwyd yn eang bod datganoli, a'r negeseuon gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, wedi achosi heriau i fusnesau, yn enwedig y rhai sy'n gweithredu ledled Cymru a Lloegr. I ymhelaethu, roedd gwahanol reolau o ran dod â’r cyfnod cloi i ben, gwisgo gorchuddion wyneb, addysg a phrofi i gyd wedi peri pryder a byddai angen goresgyn hyn i sicrhau effaith gadarnhaol ar yr economi.			
Effaith Bresennol Covid-19				
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	• Mae’r sector wedi manteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi mewn niferoedd mawr ac mae pryder cryf bod hyn yn creu darlun tymor byr mwy cadarnhaol; bydd heriau sylweddol yn codi pan ddaw'r cymorth hwn i ben neu pan orfodir cyflogwyr i gyfrannu trwy'r cynllun. Fodd bynnag, croesawyd y cynllun yn fawr gan ei fod yn rhoi amser i gyflogwyr gynllunio ar gyfer y dyfodol.			

	• Roedd llawer o fusnesau hefyd yn manteisio ar y Gronfa Cadernid Economaidd (BBaChau yn bennaf) a chymorth Banc Datblygu Cymru. Roedd yn ymddangos ei bod yn haws manteisio ar y rhain o'u cymharu â mentrau cyfatebol yn Lloegr. Fodd bynnag, cyfeiriodd rhai cyflgowyr at broblemau cymhwysedd. • Mae llawer o gwmnïau eisoes wedi gorfod dileu swyddi ac mae hyn yn debygol o waethygu'n sylweddol ar ôl i'r cyfnod ffyrlo ddod i ben. Collwyd staff asiantaeth a gweithwyr dros dro yn gynnar yn ystod y pandemig. • Mae'r rhai sydd wedi bod ar ffyrlo yn debygol o fod mewn perygl o gael eu diswyddo yn y dyfodol. Mae rolau sgiliau isel a chyflog isel wedi cael eu bwrw waethaf h.y. gweithredwyr ar lawr siopau a allai gyfrif am 70% o golledion. Bydd rolau gweinyddol hefyd yn cael eu colli ond gallai hyn ddigwydd yn fwy naturiol h.y. dileu swyddi'n wirfoddol. Yn sgil y newidiadau, gallai rolau Arweinyddion Tîm drawsnewid, gyda mwy o gyfrifoldeb yn cael ei ddyrannu. • Bu rhewi recriwtio yn gyffredin (heblaw am rolau sy'n arbenigol neu'n anodd eu llenwi). • Cafwyd enghreifftiau o swyddfeydd yng Nghymru'n cael eu cau ac mae llawer o sefydliadau'n asesu'r angen am eiddo tiriog i'r dyfodol (effaith amgylcheddol gadarnhaol bosibl). • Roedd angen cynnal amrywiaeth o ymyriadau i sicrhau y gall staff ddychwelyd i'r gwaith, megis mesurau cadw pellter cymdeithasol, sifftiau a seibiannau ar wahanol adegau, sgriniau, systemau unffordd a pheidio â rhannu desgiau. Mae rhoi mesurau cadw pellter cymdeithasol ar waith mewn mannau cymunedol wedi bod yn heriol (toiledau, ffreuturau, gorsafoedd clocio i mewn) ac mae angen rhoi sylw cyson i hyn/cyfathrebu'n gyson amdano.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	• Mae cwmnïau wedi adrodd am newid i weithio o bell i lawer o rolau swyddi a oedd yn creu heriau sgiliau i rai staff e.e. wrth ddefnyddio rhaglenni meddalwedd fel 'Teams', 'Zoom' a 'Skype'. Fodd bynnag, heriau bach oedd y rhain gan amlaf. • Mae'r sector yn disgwyl gweld gweithwyr yn trosglwyddo rhwng sectorau i gadw sgiliau/cyflogaeth (fel gyda gweithwyr Ford i rolau swyddi gweithgynhyrchu eraill). • Mae Covid-19 wedi dwysáu mater sy'n ymwneud â'r ffaith bod llawer o offer ffatri hanfodol yn cael ei brynu (a'i wasanaethu) dramor e.e. yn Tsieina, Corea, Japan a'r Almaen. Nid yw peirianwyr gwasanaethu medrus yn lleol ac, felly, gallai gwaith atgyweirio a chynnal a chadw arwain at heriau mawr o ran cynhyrchiant, yn enwedig os bydd angen i beirianwyr tramor dreulio amser mewn cwarantîn cyn cael mynediad i'r DU. Gellir nodi ac atgyweirio rhai diffygion yn rhithwir ac mae'r angen am Dechnoleg Ddigidol a Realiti Rhithwir/Estynedig yn bwysig. Fodd bynnag, i sicrhau economi gryfach a gwynnach, mae sgiliau atgyweirio a chynnal a chadw lleol yn hanfodol, sy'n wir hefyd o ran yr angen i Gymru gynhyrchu a chyflenwi ei pheirianwaith a'i hoffer ei hun. • Mae mesurau cadw pellter cymdeithasol llym (a sifftiau ar wahanol adegau) wedi'u rhoi ar waith i alluogi pobl i ddychwelyd i'r gwaith ac mae angen plismona cyson ar y mesurau. Adroddwyd y daeth 40% o staff yn ôl yn y mis cyntaf (60% ar ffyrlo). • Yn sicr, cafwyd arallgyfeirio i feysydd eraill, e.e. gweithgynhyrchu cyfarpar diogelu personol, ac mae cwmnïau wedi teimlo bod angen 'gwneud y peth iawn'. Mae enghreifftiau da yn cynnwys distyllfeydd jin/wisgi sy'n cynhyrchu hylif diheintio dwylo, y Bathdy Brenhinol/Grŵp Rototherm yn cynhyrchu gorchuddion wyneb (yn dod yn gyflenwr GIG cymeradwy) a Hardshell yng Nghaerdydd sydd wedi cynhyrchu PPE/Anadlyddion. Yn y cyd-destun hwn, mae heriau sgiliau wedi dod i'r amlwg; er enghraifft, defnyddio offer newydd. Mae arallgyfeirio o'r fath wedi dod â manteision cyflogaeth a chymdeithasol parhaus, hyd yn oed os nad yw'r model yn broffidiol ar gyfer y tymor hwy.

	- Mae rhai busnesau wedi prynu offer arbenigol sydd wedi dileu'r angen am rywfaint o brosesu cadwyni cyflenwi ond mae hyn wedi arwain at heriau uwchsgilio. Nodwyd bod sgiliau cyd-drafod yn bwysig nawr ac yn y dyfodol, yn benodol wrth gytuno ar bris a thelerau gyda chwsmeriaid.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	Yn gyffredinol, mae cyllidebau ar gyfer dysgu a datblygu wedi cael eu torri os nad eu rhewi'n llwyr, yn enwedig yn y camau cynnar. 'Arian sydd bwysicaf' a bu angen gwneud arbedion cost. Mae peth hyfforddiant wedi parhau ond mae hyn wedi bod yn hyfforddiant sy'n fwy 'hanfodol i fusnesau' ac mae wedi cael ei gyflwyno yn rhithwir. Mae Microsoft Teams a Zoom wedi cael eu defnyddio ac mae hyn wedi arwain at heriau bach o bryd i'w gilydd. - Mae rhai busnesau wedi disgwyl i'r staff hynny sydd ar ffyrlo barhau â gweithgareddau dysgu a datblygu. - Mae busnesau wedi dod yn fwy dibynnol ar y seilwaith technoleg/band eang cyflym, a all fod yn broblem mewn ardaloedd gwledig.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Yn gyffredinol, mae prentisiaethau'n uchel eu parch ar draws y sectorau ac adroddwyd yn rheolaidd bod prentisiaid wedi'u rhoi ar ffyrlo, er bod rhai wedi'u cadw a'u bod yn parhau â'u cyflogaeth a'u dysgu mewn modd rhithwir. Bu modd bwrw ymlaen ag elfennau o'r gwaith i gyflawni'r fframwaith megis sgiliau allweddol ac elfennau sy'n seiliedig ar wybodaeth. Fodd bynnag, cafwyd heriau gyda'r elfennau ymarferol sy'n seiliedig ar gymhwysedd (NVQ) ac asesu.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	Gallai cwmnïau fod yn ymwneud â'r gwaith ailstrwythuro ar gyfer y 24 mis nesaf. Bydd hyn yn dibynnu ar nifer y gorchmynion sy'n dod i mewn ond mae'n siŵr y bydd yn effeithio ar staffio a recriwtio i'r dyfodol. Mae consensws cyffredinol y bydd yr effaith yn sylweddol a gallai gymryd peth amser i ddychwelyd i'r lefelau staffio a gafwyd cyn yr argyfwng. Mae nifer mawr o bobl wedi manteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi ac mae pryder mawr y gallai llawer gael eu diswyddo pan ddaw'r cyfle i ddod â'r ffyrlo i ben neu pan orfodir cyflogwyr i gyfrannu'n ariannol trwy'r cynllun. - Sonnir y gallai tua 14,000 o swyddi gael eu colli ledled Cymru gyda thua 7,000 o fewn De-ddwyrain Cymru (mae 2,000 ohonynt yn debygol o fod mewn rolau modurol). I roi cyd-destun, yn 2019 cynhyrchodd y DU 1.3m o geir ac mae hyn yn debygol o ostwng i 900,000 ar gyfer 2020. Mae recriwtio i rolau allweddol (peirianwyr technegol) wedi parhau a bydd yn parhau, gan fod y rhain yn eithriadol o anodd eu llenwi. Fodd bynnag, gallai cyfyngiadau teithio (a gofynion cwarantîn posibl) greu rhwystrau wrth recriwtio i'r rolau hyn. - Derbynnir y bydd pobl, yn gyffredinol yn gweithio gartref yn llawer mwy yn y dyfodol, a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd. Fodd bynnag, gallai pobl gwestiynu'r angen am sawl car yn yr un aelwyd, a allai gael effaith negyddol ar y sector modurol. - Gallai ymyriadau i sicrhau bod pobl yn dychwelyd i'r gwaith yn ddiogel, e.e. cadw pellter cymdeithasol, sifftiau ar adegau gwahanol a systemau unffordd, hefyd effeithio'n negyddol ar gynhyrchiant ac yna ar staffio a recriwtio.

Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	• Derbynnir yn gyffredinol y bydd gweithio gartref yn dod yn arfer rheolaidd ar gyfer llawer o rolau yn y dyfodol a bydd effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd/ymdrechion i greu economi ddi-garbon. O ganlyniad, bydd disgwyl mwy o sgiliau digidol ac ymgysylltu rhithwir. • Mae'n annhebygol bod sgiliau staff ar ffyrlo wedi dirywio gan nad oeddent ar ffyrlo yn ddigon hir. Fodd bynnag, ystyrid mai'r rhai a roddwyd ar ffyrlo oedd y rhai mwyaf tebygol o gael ei diswyddo h.y. gweithredwyr sgiliau isel ar gyflogau isel. • Mae Covid-19 wedi cryfhau pwysigrwydd technegwyr atgyweirio a chynnal a chadw, set o sgiliau nad yw ar gael yn lleol yn aml. Gallai offer diffygiol gael effaith sylweddol ar gynhyrchiant, yn enwedig os bydd angen i beirianwyr fynd i safleoedd yn gorfforol o dramor. Yn y cyd-destun hwn, rhoddwyd amlygrwydd i Dechnoleg Ddigidol a Realiti Rhithwir/Estynedig ynghyd â'r angen cynyddol am awtomeiddio trwy roboteg. • Gallai Covid-19 greu gwell cyfleoedd i weithwyr bontio rhwng is-sectorau peirianeg i sicrhau bod sgiliau'n cael eu cadw a bod effaith dileu swyddi yn cael ei lleihau. • Mae disgwyliadau y bydd sgiliau meddal yn parhau i fod yn bwysig (os nad yn fwy pwysig) ac yn aml mae diffyg y sgiliau hyn trwy gyrsgys AB/AU. Yn ogystal, mae angen i raddedigion ddefnyddio rhesymeg trwy sgiliau ymarferol cryf yn ogystal â gwybod y theori.
Disgwyliadau am hyfforddiant	• Mae hyn yn anodd ei asesu ar hyn o bryd a bydd yn dibynnu ar sut mae'r sector yn gwella dros y tua 18 mis nesaf. Yn sicr mae pryder y bydd gwariant ar hyfforddiant yn cael ei leihau nes bod archebion yn dechrau dychwelyd i lefelau iach (neu fod 'egin gwyrdd' yn dechrau ymddangos). • Mae'n amlwg y bydd normal newydd a bydd cyflwyno rhithwir a dysgu cyfunol yn llawer mwy cyffredin. • Mae'n ymddangos bod diddordeb cryf yn Rhaglen Ariannu Sgiliau Hyblyg Llywodraeth Cymru er nad oes llawer o geisiadau'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	• Mae'n ymddangos bod rhanddeiliaid yn pryderu'n fawr am nifer y Prentisiaethau yn y dyfodol, yn enwedig gan fod Prentisiaid yn elfen bwysig o'r gweithlu AMM. Bydd cyflogwyr yn ymdrechu i alluogi prentisiaid i gwblhau eu rhaglenni dysgu ond mae ofnau y gallai fod gostyngiad yn y niferoedd. Awgrymwyd y dylai cyllid y Llywodraeth fod ar gael fel cymhelliad i recriwtio a chadw Prentisiaid. • Cefnogaeth gref i gadw cyllid Dysgu Seiliedig ar Waith a pheidio â'i leihau. Bydd angen i'r rhwydwaith darparwyr hefyd allu ymateb i geisiadau am ddarpariaeth Prentisiaethau. • Efallai y bydd angen ailgyflwyno Rhaglenni Prentisiaeth llwybr carlam (PTA) a gallai Prentisiaethau a Rennir ddod yn bwysicach i rai cyflogwyr, er y gallai fod amharodrwydd hefyd i 'rannu' ymhlith eraill. • Hefyd gallai fod risg i raglenni 'rhyngosod' lefel uwch gyda blwyddyn mewn diwydiant. Weithiau gall y rhain fod yn gostus i'w darparu ar gyfer y cyflogwr ac unwaith eto efallai y bydd angen archwilio cymhellion ariannu.

LLED-DDARGLUDYDDION CYFANSAWDD

GYC (2018) – Dd/B	Cyflogedig – Dd/B	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – Dd/B	GYC Rhanbarthol (%) – Dd/B
Crynodeb Gweithredol			
Disgrifiad o'r sector	Lled-ddargludyddion Cyfansawdd yw'r dechnoleg sy'n sail i'r rhan fwyaf o gynhyrchion a gwasanaethau technoleg uwch heddiw, gan gynnwys ffonau clyfar, synwryddion, a chyfathrebu ffibr-optig. Maent yn gweithredu ar gyflymder llawer uwch na'r lled-ddargludyddion traddodiadol sy'n seiliedig ar silicon ac maent yn cynnig nodweddion ffotonig a ddefnyddir mewn amrywiaeth eang o dechnolegau synwryddion a chyfathrebu optig. Maent yn elfen hanfodol o dechnolegau newydd, o gysylltedd 5G i awtomeiddio diwydiannol a cherbydau heb yrrwr. Mae'r rhanbarth yn cynnwys cyflogwyr sector mawr sydd wedi'u lleoli ar hyd coridor yr M4 (sef IQE, Newport Wafer Fab, SPTS a Microchip). Mae Lled-ddargludyddion Cyfansawdd yn sector â blaenoriaeth ar gyfer PSPRC a Phrifddinas-ranbarth ehangach Caerdydd.		
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Mae'r effaith wedi bod yn llai sylweddol nag ar sectorau eraill. Roedd cynhyrchiant ychydig yn is yn y camau cynnar i rai busnesau ond nid oedd dim i gyfiawnhau pryder sylweddol. Dylai'r broses o ddychwelyd i'r arfer ddigwydd yn eithaf cyflym. Hefyd, bu cynnydd mawr ledled y byd o ran galw cwsmeriaid am gynhyrchion i osgoi diffygion, ac mae'n debygol y bydd yr angen cynyddol am gysylltedd cyflymder uchel a thechnoleg feddygol yn sbarduno twf yn sgil y pandemig. Yn gyffredinol, gallai busnesau weithredu'n agos at y lefel gynhyrchu lawn pan y cyflwynwyd ymyriadau cadarnhaol, gan gynnwys newid patrymau sifftiau, cael gwared ar 'ddesgiau poeth', mesurau cadw pellter cymdeithasol (yn benodol mewn mannau cymunedol), rheolaethau 'mynediad at safle' llymach, delweddu thermol, systemau unffordd a gorsafoedd glanhau.		
Effaith Bresennol Covid-19			
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	- Adroddwyd am brinder staff gan rai wrth i gyflogeion gael eu gorfodi i hunanynysu a bod eraill yn cael eu rhoi ar ffyrlo trwy Gynllun Cadw Swyddi'r Llywodraeth. Fodd bynnag, prin oedd yr angen i fanteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi yn gyffredinol. - Mae'n ymddangos nad oes unrhyw swyddi wedi'u dileu ac mae cyflogwyr yn obeithiol y byddant yn gallu cadw staff i'r dyfodol (er y gallai'r sefyllfa newid). - Mae'r rhai ar ffyrlo (mewn niferoedd bach) yn tueddu i fod yn 'weithredwyr' â llai o sgiliau sy'n ennill cyflog llai. Mae hyn wedi arwain at heriau bach i rai gan fod patrymau sifftiau wedi gorfod cael eu diwygio i sicrhau parhad cynhyrchu. Byddai rhoi peirianwyr ar ffyrlo'n rhy broblemus a niweidiol i'r busnes. - Nododd un busnes fod pob aelod o staff wedi cymryd gostyngiad mewn cyflog i sicrhau sefydlogrwydd. Fodd bynnag, disgwylir y byddai hyn yn cael ei ad-dalu trwy gyfranddaliadau cwmnïau (a chyda llog). Yn gyffredinol, ni fu angen i'r sector fanteisio ar gyllid cymorth y Llywodraeth ac mae'r rhai sydd wedi gwneud cais am hwn wedi cael problemau o ran cymhwysedd.		

	Mae tystiolaeth bod recriwtio yn parhau i beirianwyr technegol gan fod y rolau hyn yn anodd eu llenwi yn aml. Yn aml, mae'r set hon o sgiliau ar gael yn Lloegr (neu yn Ewrop), ac felly mae'r feirws wedi creu heriau sylweddol e.e. teithio ar gyfer cyfweiliadau ar safle/cyrsiau sefydlu neu hyd yn oed i ddarpar ymgeiswyr asesu'r ardal fel lle addas i fyw a gweithio ynddo.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Mae cwmnïau wedi adrodd am newid i weithio o bell i lawer o swyddi a oedd yn creu heriau o ran sgiliau i rai staff e.e. wrth ddefnyddio rhaglenni meddalwedd fel 'Teams', 'Zoom' a 'Skype'. Fodd bynnag, o ystyried natur fyd-eang busnesau, roedd llawer o staff eisoes yn gyfarwydd â defnyddio'r pecynnau hyn gyda'r sgiliau perthnasol. Un her fawr oedd sicrhau bod caledwedd ac offer ar gael i staff fel y gallent weithio gartref yn effeithiol. - Roedd yr her fwyaf yr adroddwyd amdani yn ymwneud â'r ffaith bod offer ffatri hanfodol yn dod o dramor gan amlaf. Ymddengys fod busnesau'n ei chael yn anodd recriwtio i rolau atgyweirio a chynnal a chadw ac nid yw'r set hon o sgiliau ar gael yn lleol. Gallai anghenion gwasanaethu ac offer diffygiol gael effaith sylweddol ar gynhyrchiant, yn enwedig os bydd angen i beirianwyr fynd i safleoedd yn gorfforol o dramor. Yn y cyd-destun hwn, byddai gofynion teithio, llety a chwarantîn yn arwain at heriau sylweddol gan atgyfnerthu'r angen am Dechnoleg Ddigidol a Realiti Rhithwir/Estynedig.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	Ni roddwyd unrhyw ddarlun clir hyd yma. Awgrymodd rhai cyflogwyr fod hyfforddiant a datblygiad wedi parhau trwy ddulliau ar-lein (sydd wedi bod yr arfer erioed) tra bod cyflogwyr eraill wedi adrodd bod cyllidebau wedi'u rhewi a bod yr holl hyfforddiant nad yw'n hanfodol wedi dod i ben. Mae'r duedd gyffredinol wedi bod tuag at ddarpariaeth ar-lein ar gyfer hyfforddiant hanfodol. Pryd bynnag y bu angen hyfforddiant wyneb yn wyneb, mae mesurau cadw pellter cymdeithasol wedi cael eu rhoi ar waith ac mae cyfarpar diogelu personol wedi'i ddefnyddio. - Bu enghreiffiau o ddarpariaeth iechyd a diogelwch ar-lein yn cael ei chyflwyno'n raddol i staff (trwy Make UK). - Mae sesiynau 'gwirio' rheolaidd hefyd wedi'u rhoi ar waith gyda'r staff sydd ar ffyrlo.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Mae cyflogwyr yn gwneud cynnydd gyda'u rhaglenni Prentisiaeth (os ydynt ar waith) ac nid ydynt wedi gorfod rhoi prentisiaid ar ffyrlo. Fodd bynnag, mae prentisiaid bellach yn gweithio gartref yn rheolaidd ac mae'r dull wedi newid i ar-lein gyda 'gwiriadau' rhithwir rheolaidd wedi'u cyflwyno. Bu modd bwrw ymlaen ag elfennau o'r gwaith i gyflawni'r fframwaith megis sgiliau allweddol ac elfennau sy'n seiliedig ar wybodaeth. Fodd bynnag, cafwyd heriau gyda'r elfennau ymarferol sy'n seiliedig ar gymhwysedd (NVQ) ac asesu.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	- Ychydig iawn o staff sydd wedi'u rhoi ar ffyrlo trwy Gynllun Cadw Swyddi'r Llywodraeth ac roedd hyd y ffyrlo yn ymddangos yn eithaf byr. Mae consensws cyffredinol mai bach iawn fydd yr effaith; gallai cynhyrchiant godi'n gyflym ynghyd â dychwelyd yn gyflym i'r lefelau staffio a gafwyd cyn yr argyfwng. Mae recriwtio i rolau allweddol (peirianwyr technegol) wedi parhau a bydd yn parhau, gan fod y rhain yn eithriadol o anodd eu llenwi. Fodd bynnag, gallai cyfyngiadau teithio (a gofynion cwarantîn posibl) greu rhwystrau wrth recriwtio i'r rolau hyn.

	• Gallai ail godiad sydyn yn nifer yr achosion newid y sefyllfa a gwaethygu heriau. Dim ond pan nad oes unrhyw ddewis arall y byddai dileu swyddi'n cael ei ystyried. • Hyd yn oed heb Covid-19, mae prinder sgiliau yn y sector a rhagwelir y bydd angen sylweddol am recriwtio i'r sector. Gallai Covid-19 greu gwell cyfleoedd i weithwyr drosglwyddo i led-ddargludyddion cyfansawdd, yn benodol o sectorau y gellid effeithio'n andwyol arnynt e.e. modurrol/awyrofod.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariaid sgiliau	• Derbynnir yn gyffredinol y bydd gweithio gartref yn dod yn arfer rheolaidd ar gyfer llawer o rolau yn y dyfodol a bydd effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd/ymdrechion i greu economi ddi-garbon. O ganlyniad, disgwylir mwy o sgiliau digidol ac ymgysylltu rhithwir, er bod hyn eisoes yn ofyniad oherwydd natur fyd-eang busnesau. • Mae'n annhebygol bod sgiliau staff ar ffyrlo wedi dirywio gan nad oeddent ar ffyrlo yn ddigon hir. Fodd bynnag, roedd un busnes yn barod i gyflwyno sesiynau sefydlu byr (ailgynefino) ar gyfer rhai gweithredwyr yn dychwelyd i'w rolau. • Mae Covid-19 wedi cryfhau pwysigrwydd technegwyr atgyweirio a chynnal a chadw, set o sgiliau nad yw ar gael yn lleol yn aml. Gallai offer diffygiol gael effaith sylweddol ar gynhyrchiant, yn enwedig os bydd angen i beirianwyr fynd i safleoedd yn gorfforol o dramor. Yn y cyd-destun hwn, amlygwyd Technoleg Ddigidol a Realiti Rhithwir/Estynedig.
Disgwyliadau am hyfforddiant	• Ystyrir bod diwylliant cadarnhaol dysgu ac addysgu ar draws y sector, ynghyd â sgiliau, yn hanfodol i fusnesau ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. O ganlyniad, nid oes disgwyl y bydd cyllidebau hyfforddi yn cael eu torri yn y dyfodol. • Mae cyflogwyr yn deall y gallai'r pandemig arwain at fwy o ddefnydd o ddysgu cyfunol/ar-lein ac roeddent yn gyfforddus ar y cyfan gyda'r dull hwn ar gyfer darpariaeth benodol.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	• Mae cyflogwyr yn recriwtio yn ôl fframweithiau peirianeg cyffredinol ond mae awydd cynyddol i wneud cymwysterau (a fframweithiau) yn fwy perthnasol i'r sector lled-ddargludyddion cyfansawdd. Yn y cyd-destun hwn, mae gwaith ar y gweill ac, o ganlyniad, mae disgwyliad i lefelau gynyddu yn y dyfodol yn lle gostwng. • Mae ymrwymiad cryf i alluogi prentisiaid i gwblhau eu rhaglenni dysgu ac annog twf pellach yn y dyfodol. Roedd cyflogwyr nad oeddent yn ymwneud â rhaglenni prentisiaeth yn mynegi awydd i wneud hynny. • Mae cynlluniau ar y gweill i ehangu rhaglen prentisiaeth a rennir mewn peirianeg i'r sector ac mae'n ymddangos bod yr awydd i fwrw ymlaen â hyn yn gryf. • Mae hyfforddiant ac asesu yn y gweithle yn parhau i fod yn her y bydd angen ei goresgyn. Mae cyflogwyr eisoes yn rhoi mesurau ar waith i wneud hyn yn effeithiol wrth gadw pellter cymdeithasol ac ati. Bydd cyfarpar diogelu personol (yn enwedig feisorau) yn cael ei gyflenwi i ymarferwyr/dysgwyr os bydd angen cynnal asesiad.

ADEILADU

GYC (2018) - £2.123 bn		Cyflogedig – 50,000	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – 6.89	GYC Rhanbarthol (%) – 6.31
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae’r diwydiant adeiladu yn chwarae rhan allweddol wrth gyflawni economi fywiog ac amgylchedd o ansawdd. Mae’r swyddi adeiladu yn amrywio o rai traddodiadol ar y ‘safle adeiladu’ i swyddi mwy proffesiynol sy’n seiliedig ar wasanaethau megis cynllunwyr, penseiri a syrfëwyr. Mae’r sector hefyd yn rhagweld y bydd y gweithle’n cael ei ddigideiddio ymhellach. Adroddwyd bod tua dwy ran o dair o'r gweithlu yn cael eu cyflogi fel crefftwyr a gweithredwyr medrus gyda thraean arall yn cael ei gyflogi mewn rolau rheoli, proffesiyno a swyddfa.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Mae'n ymddangos bod effaith y coronafeirws yn amrywio ar draws y sector adeiladu gan fod rhai busnesau wedi parhau i weithredu lle mae eraill wedi cau. Daeth y sector i stop yn ystod y ddwy wythnos gyntaf ar ôl y cyfnod cloi wrth i’r mesurau cadw pellter cymdeithasol gael eu hasesu. Bydd mesurau cadw pellter cymdeithasol yn parhau’n her i fusnesau oherwydd natur y sector a’r angen am iechyd a diogelwch llym/gwaith llafuriol a allai effeithio’n negyddol ar gynhyrchiant. Mae cyfran sylweddol o fusnesau wedi defnyddio'r Cynllun Cadw Swyddi ac wedi rhoi staff ar ffyrlo ac o ganlyniad, ni fydd y wir sefyllfa’n dod yn glir tan yr hydref/gaeaf. Mae llawer o fusnesau hefyd wedi defnyddio pecynnau cymorth Llywodraeth Cymru, a chan gyfeirio'n benodol at y Gronfa Cadernid Economaidd ymddengys mai'r sector adeiladu oedd y buddiolwr mwyaf o bell ffordd (yn enwedig microfusnesau a BBaChau). Mae'n ymddangos bod y 'biblinell' adeiladu yn bryder mawr i'r diwydiant gan fod llawer o fusnesau'n ansicr ynghylch gwaith yn y dyfodol, yn enwedig yr hyn a gaffaelwyd trwy awdurdodau lleol oherwydd toriadau posibl mewn cyllid. Fodd bynnag, mae’n ymddangos y bydd rhai contractwyr yn brysur hyd at 2021. Mae mynediad at gyfarpar diogelu personol wedi bod yn broblem ac mae cael gafael ar ddeunyddiau (briciau a phlastr) hefyd wedi'i gofnodi fel problem cadwyn gyflenwi benodol ac yn enwedig yr hyn a gyflenwir o dramor e.e. gwydr ffenestri a chladin. I raddau helaeth mae'r sector yn gweithredu 'o’r llaw i’r genau' ac o ganlyniad bydd llif arian yn her sylweddol; er enghraifft, yr angen i gostau gwario ar gyfer deunyddiau a llafur cyn derbyn incwm ar gyfer gwaith. Ymddengys hefyd fod masnachwyr adeiladwyr yn amharod i gynyddu lefelau credyd. Mae lles cyffredinol yn debygol o gael mwy o sylw gan fod y sector eisoes yn profi cyfraddau uchel o hunanladdiad.			
Effaith Bresennol Covid-19				
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	• Mae'n ymddangos y cafwyd effaith gymysg: mae llawer o fusnesau wedi defnyddio'r Cynllun Cadw Swyddi ac wedi rhoi staff ar ffyrlo lle nad yw eraill wedi teimlo'r angen i wneud hyn. • Mae rhai busnesau wedi ceisio recriwtio i swyddi yn ystod y pandemig tra bod eraill wedi dechrau diswyddo pobl. • Mae'r sector yn ofni y gallai nifer uchel o swyddi gael eu dileu unwaith y daw'r Cynllun Cadw Swyddi i ben (neu mae angen i gyflogwyr gyfrannu). Mae'n ymddangos bod rhai cyflogwyr wedi defnyddio ffyrlo er eu bod mewn trafferth cyn dechrau’r pandemig. • Nid oes fawr o gysondeb mewn rolau a roddir ar ffyrlo er bod rolau gweinyddol a’r rhai sy’n canolbwyntio ar werth cymdeithasol/ymgysylltu ag ysgolion yn fwy tebygol o fod ar ffyrlo yn hytrach na gweithwyr safle.			

	• Mae llawer o fusnesau'n archwilio'r potensial i gau neu leihau eu swyddfeydd mewn ymgais i dorri gorbenion a disgwylir y bydd gweithio gartref (lle bo'n bosibl) yn cynyddu. Bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd ond gallai arwain at ddirywiad yn yr angen am brosiectau adeiladu. • Mae'n ymddangos bod busnesau a roddodd gynlluniau ar waith cyn y cyfnod cloi cyntaf (tua mis Ionawr) mewn gwell sefyllfa nag eraill. • Mae rhai busnesau wedi llwyddo i sicrhau gwaith trwy ddatblygu ysbytai maes Cymru. • Gallai trafndiaeth gyhoeddus ddiogel fod yn ffactor wrth ddychwelyd staff yn ôl i'r gwaith.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	• Mae cwmnïau wedi adrodd am newid i weithio o bell i lawer o swyddi a oedd yn creu heriau o ran sgiliau i rai staff e.e. wrth ddefnyddio rhaglenni meddalwedd fel 'Teams', 'Zoom' a 'Skype'. Fodd bynnag, yn gyffredinol mae'r staff wedi addasu'n dda i'r newidiadau. • Hyd yn oed cyn y pandemig, yn gyffredinol roedd staff yn meddu ar y sgiliau angenrheidiol i gwblhau tasgau. Mae cynhyrchiant wedi gostwng ac nid yw busnesau'n gweithredu hyd at eu capasiti llawn, ac felly nid yw busnesau mewn sefyllfa i wneud defnydd llawn o'r sgiliau sydd ar gael iddynt. • Nid yw'r gweithlu'n barhaol a gallai'r diffyg sicrwydd o ganlyniad i Covid-19 greu sefyllfa lle mae staff yn chwilio am rolau mwy diogel y tu allan i'r sector (gyda chyfraddau cyflog tebyg). • Bydd cadw pellter cymdeithasol yn parhau'n her i fusnesau oherwydd natur y sector. O ganlyniad, gallai gofynion iechyd a diogelwch ac arferion codi a chario newid. • Mae sgiliau Technoleg Ddigidol wedi cael mwy o sylw gyda'r angen i newid arfer e.e. prosesau cymeradwyo awtomataidd a mynediad i safleoedd (argraffu blaenau bysedd, sganio retina a gwirio tymheredd).
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	• Awgrymodd rhai cyflogwyr fod hyfforddiant a datblygiad wedi parhau trwy ddulliau ar-lein er bod cyflogwyr eraill wedi adrodd bod cyllidebau wedi'u rhewi a bod yr holl hyfforddiant nad yw'n hanfodol wedi dod i ben. • Mae'r duedd gyffredinol wedi bod tuag at ddarpariaeth ar-lein ar gyfer hyfforddiant hanfodol. Mae arfer busnes hefyd wedi newid gyda chyfarfodydd rhithwir mwy rheolaidd â rhanddeiliaid. Mae hyn wedi lleihau'r angen i deithio yn sylweddol. • Yn fwy diweddar, mae hyfforddiant wyneb yn wyneb wedi ailddechrau i rai busnesau ar gyfer darpariaeth nad oes angen ystafell ddosbarth ar ei chyfer e.e. hyfforddiant cyfarpar, systemau mynediad a PASMA.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	• Yn gyffredinol, mae prentisiaethau'n uchel eu parch ar draws y sector ac adroddwyd yn rheolaidd bod prentisiaid wedi'u rhoi ar ffyrlo, er bod rhai wedi'u cadw a'u bod yn parhau â'u cyflogaeth a'u dysgu mewn modd rhithwir. • Yng nghyd-destun Cymru, mae'n ymddangos mai ychydig iawn o brentisiaid oedd wedi cael eu diswyddo (os o gwbl) ac mae cyflogwyr yn ymddangos yn ymrwymedig i sicrhau bod eu prentisiaid yn cwblhau eu rhaglenni dysgu. Fodd bynnag, gallai hyn gymryd mwy o amser na'r disgwyl. • Bu modd bwrw ymlaen ag elfennau o'r gwaith i gyflawni'r fframwaith megis sgiliau allweddol ac elfennau sy'n seiliedig ar wybodaeth. Fodd bynnag, cafwyd heriau gyda'r elfennau ymarferol sy'n seiliedig ar gymhwysedd (NVQ) ac asesu.

	Nid yw prentisiaid (diwrnod astudio) a Hyfforddeion Graddedig wedi gallu mynychu dosbarthiadau coleg ac mae disgwyliad y bydd rhaglenni'n cymryd mwy o amser i'w cyflawni.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	Gallai cwmnïau fod yn ymwneud â'r gwaith ailstrwythuro ar gyfer y 24 mis nesaf. Ffactor hollbwysig fydd y 'biblinell' a gallu'r sector i dendro am waith. Disgwylir y bydd caffaelwyr prosiectau adeiladu (awdurdodau lleol) yn wynebu heriau ariannol. Mae contractwyr mawr sy'n gryf yn ariannol yn debygol o fod mewn gwell sefyllfa i wneud cynnig am waith yn hytrach na BBaChau. - Mae consensws cyffredinol y bydd yr effaith yn sylweddol a gallai gymryd peth amser i ddychwelyd i'r lefelau staffio a gafwyd cyn yr argyfwng. Mae nifer mawr o bobl wedi manteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi ac mae pryder mawr y gallai llawer gael eu diswyddo unwaith y daw'r cyfle i ddod â'r ffyrlo i ben neu pan orfodir cyflogwyr i gyfrannu'n ariannol trwy'r cynllun. - Derbynnir y bydd pobl, yn gyffredinol, yn gweithio gartref yn llawer mwy yn y dyfodol, a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd. Fodd bynnag, gallai'r angen am brosiectau adeiladu leihau o ganlyniad. Efallai y bydd perchnogion tai yn fwy tebygol o fuddsoddi yn eu heiddo eu hunain a'u hestyn yn hytrach na symud tŷ, a allai hefyd leihau swm y gwaith ar draws y sector. - Gallai ymyriadau i sicrhau bod pobl yn dychwelyd i'r gwaith yn ddiogel, e.e. ymbellhau cymdeithasol, sifftiau ar adegau gwahanol a systemau unffordd, hefyd effeithio'n negyddol ar gynhyrchiant ac yna ar staffio a recriwtio.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Derbynnir yn gyffredinol y bydd gweithio gartref yn dod yn arfer rheolaidd ar gyfer llawer o rolau yn y dyfodol a bydd effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd a chydbywysedd bywyd/gwaith. O ganlyniad, bydd disgwyl mwy o sgiliau digidol, awtomeiddio ac ymgysylltu rhithwir a allai leihau'r angen am rai rolau. - Bydd angen cydbwysedd rhwng ymgysylltu rhithwir ac wyneb yn wyneb, a fydd yn dibynnu ar y gynulleidfa. Bydd sgiliau meddal yn bwysig o hyd o fewn y sector ac efallai'n fwy nag erioed. Mae sgiliau sy'n gysylltiedig ag adeiladu oddi ar safle ac ôl-osod yn debygol o ddod yn fwyfwy pwysig yn y dyfodol, sy'n cyd-fynd yn sylweddol â'r agenda ddi-garbon. Gallai darpariaeth iechyd a diogelwch newid o ganlyniad i weithdrefnau gweithredu newydd a gellid canolbwyntio mwy ar reoli clefydau. Bydd Modelu Gwybodaeth Adeiladu (MGA) yn dod yn fwyfwy pwysig ond nid o reidrwydd o ganlyniad uniongyrchol i Covid-19.
Disgwyliadau am hyfforddiant	- Mae hyn yn anodd ei asesu ar hyn o bryd a bydd yn dibynnu ar sut mae'r sector yn gwella dros y tua 24 mis nesaf. Yn sicr mae pryder y bydd gwariant ar hyfforddiant yn cael ei leihau nes bod gweithgarwch piblinell yn datblygu a bod llyfrau archebion yn dechrau llenwi. - Mae'n amlwg y bydd normal newydd a bydd cyflwyno rhithwir a dysgu cyfunol yn llawer mwy cyffredin.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Mae perygl gwirioneddol y bydd llawer o fusnesau, ac yn enwedig busnesau bach a chanolig, yn cael eu gorfodi i leihau eu gweithrediadau oherwydd diffyg gwaith. O ganlyniad, gallai nifer y Prentisiaid ostwng.

	• Fel yr adroddwyd, mae'r Cynllun Cadw Swyddi yn cyflwyno economi ffug, ac felly gallai gymryd 6 mis i gael amcanestyniadau ariannol mwy cywir. Gallai hyn beri gostyngiad yn nifer y Prentisiaethau ar gyfer 2020-21. • Mae'n ymddangos bod cyflogwyr wedi ymrwmo i alluogi prentisiaid presennol i gwblhau eu rhaglenni dysgu ond maent yn disgwyl y gallai hyn gymryd mwy o amser nag arfer. O ganlyniad, gallai fod gostyngiad mewn recriwtio pellach hyd nes y bydd dysgwyr presennol yn cwblhau eu rhaglenni. • Gallai heriau a achosir gan fesurau ymbellhau cymdeithasol gael effaith negyddol ar Ddysgu Seiliedig ar Waith oherwydd yr angen i fod yn agos at bobl er mwyn dangos technegau ac asesu ymarfer. Yn ogystal, mae llawer o brentisiaid yn dibynnu ar gludiant gan eraill; gallai ymbellhau cymdeithasol o 2 fetr mewn fan fod yn broblem. • Yn dilyn adolygiad Cymwysterau Cymru o'r sector, gallai fod ymgyrch i gael mwy o unigolion blwyddyn gyntaf llawn amser i ymgymryd â chymwysterau sylfaen mewn Addysg Bellach. Gellir codi'r unigolion hyn yn y gweithle yn 2022. • Gallai diddordeb yn y Brentisiaeth a Rennir (Y Prentis) gynyddu os oes awydd parod i gyflogwyr 'rannu' a manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd. • Gallai gweithgarwch budd cymunedol gael ei ymgorffori'n fwyfwy mewn tendrau, a allai effeithio'n gadarnhaol ar niferoedd Prentisiaethau.
--	---

CREADIGOL

GYC (2018) - £0.36bn		Cyflogedig – Dd/B	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – Dd/B	GYC Rhanbarthol (%) – 1.18
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae'r Sector Creadigol yn un o sectorau Prifddinas-ranbarth Caerdydd sy'n tyfu gyflymaf ac mae wedi cael ei gydnabod yn sector blaenoriaeth allweddol ar gyfer cyflogaeth a sgiliau. Ar draws y wlad cyflogir dros 58,000 o bobl yn y sector, sy'n 52% yn fwy na deng mlynedd yn ôl ac sy'n rhoi syniad o'i ehangiad diweddar yng Nghymru. Mae gan Brifddinas-ranbarth Caerdydd glwstwr o gyfryngau digidol sy'n datblygu a diwydiant teledu a ffilm sy'n tyfu'n gyflym ac sydd wedi arwain at ddatblygu'r stiwdios drama mwyaf yn y DU. Mae'r sector wedi'i ddigideiddio'n helaeth ac mae peth gorgyffwrdd rhyngddo a'r sector Technoleg Ddigidol; mae rolau fel dylunio graffig a marchnata yn gorgyffwrdd yn gynyddol â datblygu gwefannau, y cyfryngau cymdeithasol a rolau digidol eraill. Mae defnydd cynyddol o dechnolegau newydd yn y sector. Er enghraifft, gall fod angen graddedigion, codwyr a datblygwyr meddalwedd ar gyfer technoleg realiti rhithwir a realiti estynedig, yn ogystal â staff TGCh traddodiadol i gynnal a chadw/defnyddio'r cyfarpar.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Nodwyd y cafwyd effaith sylweddol ar y sector oherwydd bod gwaith cynhyrchu wedi dod i ben a bod y rhan fwyaf o'r gweithlu wedi'i roi ar ffyrlo. Mae llawer o ffactorau sy'n ei gwneud yn anodd asesu'r effaith lawn oherwydd Covid-19, gan gynnwys y ddibyniaeth ar weithwyr llawrydd yn y sector na fydd eu hangen oni bai bod cynyrchiadau'n ailgychwyn. Mae colli refeniw oherwydd cau cynyrchiadau wedi'i gofnodi ar draws y byd Teledu, Ffilm, Drama, Theatr a Cherddoriaeth. Rhagwelwyd y gallai gymryd tua dwy flynedd i'r sector ddychwelyd i'r un statws â chyn Covid-19, gyda hyn yn dibynnu ar ffactorau fel canllawiau cadw pellter cymdeithasol yn y gweithle (h.y. ar setiau stiwdio) ac yswiriant ar gyfer stopio cynhyrchu am resymau sy'n ymwneud â Covid-19. Mae rhywfaint o recriwtio wedi dechrau wrth baratoi ar gyfer cynyrchiadau sydd i fod i ddechrau yn y dyfodol agos. Mynegwyd pryderon am y posibilrwydd na fydd gweithwyr medrus ar gael yn y rhanbarth os cânt eu temtio i chwilio am waith ymhellach i ffwrdd mewn gwledydd lle mae canllawiau Covid-19 wedi caniatáu i gynyrchiadau ail-ddechrau'n gynharach nag yng Nghymru.			
Effaith Bresennol Covid-19				
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	- Mae'r rhan fwyaf o staff wedi cael eu rhoi ar ffyrlo; fodd bynnag, nid yw'n glir faint o weithwyr llawrydd sydd wedi llwyddo i fanteisio ar y Cynllun Cadw Swyddi. - Ni nodwyd unrhyw ddiswyddiadau hyd yma oherwydd bod y rhan fwyaf o'r staff yn cael eu rhoi ar ffyrlo, yn anodd canfod effaith lawn nes i'r cynhyrchiant ailgychwyn. - Mae gwahaniaethu rhwng y rolau sydd wedi'u rhoi ar ffyrlo, gan ddibynnu ar anghenraid y rôl ar gyfer sefydliadau unigol. Adroddwyd bod y rhan fwyaf o sefydliadau wedi rhoi eu holl weithwyr llawrydd ar ffyrlo. - Mae cefnogaeth y Llywodraeth wedi bod o gymorth mawr i'r 'gweithwyr annibynnol' yn y sector. I ddechrau, nid oedd rhai sefydliadau'n gallu gwneud cais i'r Gronfa Cadernid Economaidd ond byddant yn gwneud hynny yn y cam nesaf. - Daeth recriwtio i ben ar y dechrau; fodd bynnag, mae sefydliadau bellach yn hysbysebu rolau wrth baratoi ar gyfer cynyrchiadau drama sydd yn yr arfaeth.			

Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Nodwyd ei fod yn anodd cael dealltwriaeth lawn o'r effaith nes i gynyrchiadau ailgychwyn. - Adroddwyd bod argaeledd gweithlu medrus yn briodol i ddiwallu anghenion y gweithgarwch creadigol sy'n digwydd yn y rhanbarth. - Adroddwyd bod rhai bylchau sgiliau ar draws y gweithlu, rolau penodol lle nodir bod angen sgiliau, sef Cyllid, Cyfrifeg, Gweinyddu Busnes a Materion Cyfreithiol. - Adroddwyd y byddai sefydliadau'n hoffi cael cronfa fwy o ddewis o fewn y rhanbarth ar gyfer rolau fel Cyfarwyddwyr, Cyfarwyddwyr Castio, Actorion a'r rhai o gefndir Ethnig. Nodwyd bod rôl Rheolwyr Lleoliad yn arbennig o heriol gan eu bod yn aml yn gadael y cynhyrchiad cyn iddo orffen ar gyfer contract newydd.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	- Darparu hyfforddiant ar-lein i'r gweithlu ynglŷn â Covid-19 i gefnogi dychweliad mwy hwylus i niferoedd staff/trefn weithio 'normal' h.y. diogelwch yr amgylchedd gwaith. Mae lleoliadau cysgodi gwaith wedi dod i ben. Mae cyfathrebu â hyfforddeion wedi'i gynnal i adolygu cyfleoedd i weithio yn y dyfodol i gysgodi ar gynyrchiadau sydd yn yr arfaeth. - Nodwyd bod ychydig o hyfforddiant yn cael ei gwblhau ar hyn o bryd gan y gweithlu trwy ddulliau digidol/ar-lein.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Heriau o ran parhau i ddarparu prentisiaethau gan nad oes cynyrchiadau ar gael iddynt gwblhau dysgu seiliedig ar waith. Cynhelir cymorth i ddysgwyr i barhau â'u cymhwyster. Nodwyd bod lefel dda o gymorth wedi'i ddarparu trwy'r sefydliadau Addysg Bellach. Mae cyflwyno dosbarthiadau meistr ar-lein gyda Chyfarwyddwyr ac Actorion dylanwadol ar gyfer dysgwyr Addysg Uwch yn derbyn adborth cadarnhaol iawn ac mae dosbarthiadau meistr ychwanegol yn yr arfaeth.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	Mae'n debygol iawn y bydd angen dileu swyddi yn y dyfodol unwaith y bydd y Cynllun Cadw Swyddi yn dod i ben, gyda rolau sgiliau is yn y perygl mwyaf. Mae potensial i'r sector golli 50% o weithwyr llawrydd a fydd yn cael effaith hirhoedlog o ystyried eu sgiliau amrywiol. - Mae hyder y bydd y sector yn gallu cadw gweithlu medrus os bydd cynhyrchiad yn ailgychwyn yn y dyfodol agos. - Yn groes i'r datganiad uchod, gallai rolau crefftau medrus fel seiri coed, plastrwyr a thrydanwyr gael eu colli i sectorau eraill fel Adeiladu lle mae gweithgarwch a recriwtio eisoes yn cynyddu. - Mae recriwtio yn symud ymlaen ar gyfer rhai cynyrchiadau drama gydag arwyddion cynnar bod rolau sy'n cael eu hysbysebu, megis Cydlynedd Cynorthwyol, yn derbyn nifer cynyddol o geisiadau er bod rolau Rheolwyr Cynhyrchu yn denu llai o geisiadau. Gall argaeledd gweithwyr medrus o fewn y rhanbarth fod yn broblem os cânt eu colli i gynyrchiadau mewn gwledydd lle mae canllawiau Covid-19 wedi caniatáu iddynt ailgychwyn yn gynt nag yng Nghymru.

	- Gallai amserlenni cwarantîn gael effaith sylweddol ar y gweithlu os yw gweithwyr yn teithio o dramor e.e. actorion. - Ni chaniateir i staff nad ydynt yn hanfodol fod ar y set. Bydd angen ffyrdd newydd o weithio ar gyfer rolau penodol.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Mae'r diffyg sgiliau Cyllid, Cyfrifo, Gweinyddu Busnes a Chyfreithiol a gafwyd yn y sector cyn Covid-19 yn debygol o waethgu yn y dyfodol gan y gellir defnyddio'r sgiliau hyn mewn sectorau eraill nad effeithiwyd arnynt i'r un graddau. - Tynnwyd sylw at rolau y gellid eu cwblhau o gartref neu'n hawdd gyda mesurau cadw pellter cymdeithasol ar waith yn hytrach nag 'ar y safle' fel VFX a graffeg. - Adroddwyd y bydd colli sgiliau yn fwy amlwg mewn rolau sy'n derbyn cyflogau is megis timau Swyddfeydd Tocynnau, Blaen Tŷ a Thechnoleg. - Mae angen buddsoddiad mewn meddalwedd a chaledwedd a fydd yn galluogi'r gweithlu i weithio gartref yn fwy digonol. - Posibilrwydd i staff ar ffyrlo gael rhywfaint o ddirywiad o ran staff a dirywiad o ran etheg gwaith o ystyried am faint o amser y byddant yn debygol o aros i ffwrdd o'r gweithle. - Cynhyrchir 'hysbysebion gwybodaeth' yn benodol ar gyfer pobl ifanc sy'n dangos llwybrau gyrfaedd ar gyfer rolau penodol yn y sector. - Mae potensial ar gyfer gwell cydweithio â Gyrfa Cymru.
Disgwyliadau am hyfforddiant	- Mae'n ofynnol i weithwyr llawrydd gwblhau hyfforddiant iechyd a Diogelwch Covid-19 penodol cyn dychwelyd i'r gweithle er diogelwch cynrychiadau. - Bydd cysylltedd a chyflymder opteg ffibr gwyh yn y rhanbarth yn helpu i gwblhau hyfforddiant y dyfodol yn y cartref. - Bydd angen sicrhau bod gan y gweithlu sgiliau ar-lein/digidol priodol a'u bod yn ymgyfarwyddo'n gyson â thechnoleg newydd e.e. meddalwedd fideo-gynadledda. - Bwriedir darparu rhagor o hyfforddiant ar-lein yn y dyfodol.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Bydd y Cynllun Prentisiaeth a Rennir i yn recriwtio carfan newydd yn fuan, er bod pryderon wedi codi y gallai cyflogwyr fod yn anfodlon derbyn prentisiaid newydd am resymau iechyd a diogelwch a'r yswiriant sy'n ofynnol. Gallai cymorth Adnoddau Dynol sydd eu hangen i gefnogi prentisiaethau gael ei lleihau yn y dyfodol gan olygu y bydd llai o sefydliadau'n fodlon cyflogi prentisiaid. Gallai busnesau bach a chanolig wynebu mwy o heriau gyda hyn na sefydliadau mawr. - Bydd prentisiaethau yn y dyfodol yn dioddef oherwydd bod lleoliadau cysgodi gwaith wedi dod i ben gan eu bod yn llwybr dilyniant i ddysgwyr. Mae sefydliadau'n canolbwyntio ar oroesi ac nid ydynt yn sicr a fydd gweithgarwch yn cynyddu i'r lefel a fydd yn eu galluogi i dderbyn prentisiaid newydd. - Adroddwyd bod hyfforddeion wedi cytuno i ddychwelyd mewn rolau newydd fel rhan o dimau glanhau Covid-19 ar safle a fydd yn dal i'w galluogi i gael profiad seiliedig ar waith.

TECHNOLEGAU DIGIDOL A GALLUOGI

GYC (2018) - £1.242bn		Cyflogedig – 19,400	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – 2.67	GYC Rhanbarthol (%) – 3.69
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae’r diwydiant Technoleg Ddigidol a Galluogi yn sector allweddol ar gyfer economi Cymru a Phrifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae’r sector Technolegau Digidol a Galluogi, a elwid yn TGCh yn draddodiadol sy’n deitl sydd wedi dyddio erbyn hyn, yn datblygu, yn dylunio ac yn gweithredu technolegau sy’n galluogi ac yn gweddnewid diwydiannau ar draws Cymru a’r rhanbarth ac sy’n chwyldroi’r ffordd y mae pobl yn byw ac yn gweithio. Mae ôl troed y diwydiant yn sylweddol ac amcangyfrifir ei fod yn cynnwys 4,000 o fusnesau. Yn ogystal â hyn, mae ganddo'r lefelau cynhyrchiant uchaf ymhlith y sectorau yng Nghymru, yr ail uchaf o ran y GYC fesul awr a weithir ar gyfer unrhyw ddiwydiant. Yn 2015, sgoriwyd De Cymru yn bumed mewn adroddiad gan Tech Nation am drosiant cyfartalog cwmnïau a’r clwstwr sy'n tyfu gyflymaf yn y DU.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Adroddwyd bod y sector yn wydn ac yn ymatebol iawn ac mae’n addasu'n dda i newid. Mae Covid-19 wedi effeithio ar y sector i raddau amrywiol, gan effeithio’n andwyol ar rannau o’r diwydiant ond heb amharu’n hirdymor ar eraill, os o gwbl. Fel y disgwylir, busnesau sydd wedi cael eu bwrw galetaf yw'r busnesau bach a chanolig a busnesau technoleg newydd, yn enwedig y rhai sy'n gweithredu'n bennaf mewn sectorau fel twristiaeth, lletygarwch a manwerthu. Mae cynhyrchiant o fewn busnesau wedi parhau'n gyson i lawer ac mae rhai rhannau o'r sector wedi profi twf, er enghraifft FinTech (technoleg ariannol ac arloesedd gyda’r nod o gystadlu â dulliau ariannol traddodiadol wrth ddarparu gwasanaethau ariannol). Mae'n ymddangos bod awydd cryf i dderbyn y 'normal newydd', sy'n cael ei ystyried yn gam cadarnhaol. Yn y cyd-destun hwn, mae busnesau wedi croesawu dulliau hyblyg o weithio (sydd eisoes yn gyffredin yn aml) ac mae'n ymddangos bod llawer ohonynt yn ystyried a oes angen eiddo tiriog swyddfeydd ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. Mae rhai busnesau wedi cymryd rhan mewn gweithgarwch budd cymdeithasol ac wedi rhoi gwasanaethau/caledwedd i sectorau rheng flaen e.e. iechyd. Yn gyffredinol, ni fu angen i fusnesau mawr geisio cymorth ariannol, er enghraifft y Cynllun Cadw Swyddi neu'r Gronfa Cadernid Economaidd. Fodd bynnag, mae hyn wedi bod yn wahanol i fusnesau bach a chanolig a microfusnesau sydd wedi adrodd am heriau cymhwyso wrth geisio cymorth. Bydd yn cymryd amser i rai sectorau adfer o'r feirws a gallai digideiddio fod yn rhan sylfaenol o helpu gyda hyn dros y 12-24 mis nesaf. Felly, mae'r argyfwng wedi creu cyfleoedd i fusnesau gyda rhai eisoes yn nodi galw cynyddol am wasanaethau.			
Effaith Bresennol Covid-19				
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	• Mae rhai busnesau wedi defnyddio'r Cynllun Cadw Swyddi a rhoi staff ar ffyrlo. Fodd bynnag, mae’r busnesau hyn yn y lleiafrif. Mae rhai busnesau hefyd wedi cyflwyno llai o oriau gwaith. • Nid oes unrhyw dystiolaeth o swyddi’n cael eu dileu o ganlyniad i Covid-19 ac mewn gwirionedd, mae llawer o fusnesau yn dal i geisio recriwtio a thyfu (yn enwedig o fewn Seiberddiogelwch a FinTech).			

	• Mae gweithio gartref hyblyg bellach yn fwy cyffredin nag erioed (er bod diwylliant o weithio o bell eisoes yn bodoli) ac yn gyffredinol mae staff wedi addasu'n dda iawn i newidiadau. Yn sicr, mae manteision sy'n gysylltiedig â chydbwysedd rhwng bywyd a gwaith wedi dod i'r amlwg.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	• Mae cwmnïau wedi adrodd am newid i weithio o bell i lawer o swyddi a oedd yn creu heriau bach o ran sgiliau i rai staff e.e. wrth ddefnyddio rhaglenni meddalwedd fel 'Teams', 'Zoom' a 'Skype'. Fodd bynnag, o ystyried natur y sector, roedd gan staff sgiliau da ar y cyfan wrth ddefnyddio'r pecynnau hyn. • Roedd sicrhau bod caledwedd ac offer ar gael i staff (fel y gallent weithio gartref yn effeithiol) yn her i rai. O ran y newid mawr i weithio o bell, daeth yn amlwg bod busnesau wedi dod yn fwy agored i hacio, feirysau a maleiswedd. Felly roedd yr angen am sgiliau Seiberddiogelwch (a meddalwedd) wedi cynyddu wrth i rai busnesau adrodd am ddiffygion yn eu systemau diogelwch. • Mae rhai busnesau wedi gorfod addasu i ffyrdd newydd o weithio. Nododd un busnes fod cyflawni prosiectau masnachol yn heriol erbyn hyn, yn benodol o ran prosesau cymeradwyo ffurfiol a llofnodion 'gwlyb'. Yn y cyd-destun hwn, roedd angen i staff fagu sgiliau'n gyflym sy'n gysylltiedig â gweithdrefnau cymeradwyo electronig. • Adroddwyd bod y byd academiaidd yn destun pryder. Bu tarfu helaeth ar draws y sector addysg a fydd yn effeithio ar leoliadau swyddi a recriwtio graddedigion. Mae llawer o ymgeiswyr, myfyrwyr, busnesau ac ysgolion wedi bod yn angof a allai arwain at gyfyngiadau sgiliau ar gyfer y dalent newydd sydd ei hangen ar gyflogwyr.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	• Ni roddwyd unrhyw ddarlun clir hyd yma. Awgrymodd rhai cyflogwyr fod hyfforddiant a datblygiad wedi parhau trwy ddulliau ar-lein ond mae cyflogwyr eraill wedi adrodd bod cyllidebau wedi'u rhewi a bod yr holl hyfforddiant nad yw'n hanfodol wedi dod i ben. • Mae rhai busnesau'n adrodd bod yn ddarbodus gyda chyllid yn ystod cyfnodau ansicr ac mae hyn yn arfer safonol. • Mae'r duedd gyffredinol wedi bod tuag at ddarpariaeth ar-lein ar gyfer hyfforddiant hanfodol yn unig.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar Waith	• Mae rhai busnesau'n teimlo bod nifer y bobl sy'n manteisio ar Brentisiaethau ar hyn o bryd yn eithaf isel o fewn y sector; y brif reswm am hyn yw nad yw cymwysterau ar Lefel 2 a 3 yn addas i'r diben. • Nododd fod Prentisiaid wedi cael eu rhoi ar ffyrlo, er bod rhai'n parhau â'u cyflogaeth a'u dysgu mewn modd rhithwir. Bu modd bwrw ymlaen ag elfennau o'r gwaith i gyflawni'r fframwaith megis sgiliau allweddol ac elfennau sy'n seiliedig ar wybodaeth. Fodd bynnag, cafwyd heriau gyda'r elfennau ymarferol sy'n seiliedig ar gymhwysedd (NVQ) ac asesu. • Byddai cau rhai swyddfeydd yn cael effaith ar yr amserlen ar gyfer cyflwyno rhaglenni Prentisiaeth a rhagwelwyd oedi.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	• Gallai'r effaith yn y dyfodol fod ar raddfa lai o'i chymharu â sectorau eraill yn yr economi ranbarthol. • Mae recriwtio i rolau allweddol yn parhau. Adroddwyd am dwf mewn Seiberddiogelwch ac angen clir am Awtomeiddio, Roboteg, Realiti Rhithwir a Realiti Estynedig ar draws llawer o sectorau eraill. • Gan gyfeirio'n benodol at FinTech, mae galw cwsmeriaid am rai cynhyrchion wedi cynyddu gan gynnwys yswiriant diogelu busnes, yswiriant iechyd a chynhyrchion sy'n cynnig sicrwydd ariannol. Fodd bynnag, mae'r angen am yswiriant car a theithio wedi gostwng.

	Mae'r datblygiadau hyn yn debygol o effeithio ar staffio a recriwtio ac mae'r rhai yr effeithir arnynt fwyaf yn debygol o fod â model busnes sy'n cael ei reoli gan gynigion o'r fath. - Gallai fod newid i ganolfannau galwadau rhithwir, sy'n gyflogwyr mawr ar draws y rhanbarth. - Er nad yw swyddi wedi cael eu dileu, mae busnesau'n nerfus am y chwe mis nesaf. Gallai sefyllfa godi lle gellid colli llawer o rolau sgiliau is, yn benodol os bydd ail godiad sydyn yn nifer yr achosion. - Hyd yn oed heb Covid-19, mae prinder sgiliau yn y sector a rhagwelir y bydd angen sylweddol am recriwtio sgiliau uwch i'r sector. Gallai Covid-19 ddarparu gwell cyfleoedd i weithwyr drosglwyddo i Dechnoleg Ddigidol a Galluogi. - Gallai'r dull hyblyg o weithio y gall y sector ei gynnig a'r potensial ar gyfer cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith gefnogi'r recriwtio y bydd ei angen i'r sector.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Derbynnir yn gyffredinol y bydd gweithio gartref yn dod yn arfer rheolaidd ar gyfer llawer o rolau yn y dyfodol a bydd effeithiau cadarnhaol ar yr amgylchedd/ymdrechion i greu economi ddi-garbon. O ganlyniad, disgwylir mwy o sgiliau digidol ac ymgysylltu rhithwir, er bod hyn eisoes yn fwy cyffredinol oherwydd natur fyd-eang busnesau. - Hyd yn oed heb Covid-19, mae prinder sgiliau yn y sector a rhagwelir y bydd angen sylweddol am recriwtio sgiliau uwch i'r sector. Gallai Covid-19 waethygu'r broblem hon ac mae'r sgiliau Seiberddiogelwch, Meddalwedd, Deallusrwydd Artiffisial, Roboteg, Rhithwirionedd, gweithrediadau o bell a chyfrifiadura cwmwl yn fwy hanfodol nag erioed erbyn hyn. Mae busnesau yn gyffredinol yn wynebu'r risg o fethu os na chaiff y problemau hyn eu datrys yn y dyfodol agos a'u bod yn goresgyn heriau cadw pellter cymdeithasol.
Disgwyliadau am hyfforddiant	- Ystyrir bod sgiliau'n hanfodol i fusnesau ar hyn o bryd ac yn y dyfodol. O ganlyniad, gallai cyllidebau ar gyfer hyfforddi a datblygu gael eu darparu'n fuan (os ydynt wedi'u rhewi er darbodaeth ariannol). - Mae cyflogwyr yn deall y gallai'r pandemig arwain at fwy o ddefnydd o ddysgu cyfunol/ar-lein ac maent yn gyfforddus ar y cyfan gyda'r dull hwn ar gyfer darpariaeth benodol. - Bydd angen newid sylweddol yn y model cyflwyno ar gyfer hyfforddiant, a ddylai ystyried gweithio gartref ac, o bosibl, ar adegau gwrthgymdeithasol. Bydd mwy o alw am ddarpariaeth fer a modiwlaid gan gyflogwyr yn hytrach na'r dulliau darparu mwy traddodiadol yn yr ystafell ddosbarth.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	- Mae'n ymddangos bod awydd cynyddol i ymwneud â rhaglenni Prentisiaeth, ond mae angen i gymwysterau yn L2/3 fod yn fwy addas i'r diben. Bydd angen i Fframweithiau Prentisiaeth adlewyrchu angen y diwydiant yn well; er enghraifft, Seiberddiogelwch. - Mae'r sefyllfa o ran polisiâu sy'n ymwneud â Phrentisiaethau yn her ledled Cymru a Lloegr a gellid ei hystyried yn rhwystr i gyflogwyr sy'n croesi ffiniau daearyddol. - Mae angen i'r sector recriwtio sgiliau lefel uwch ac mae datblygu rhaglenni Prentisiaeth Radd yn creu cyfle da, ac felly, mae angen eu cadw a'u hehangu. Fodd bynnag, mae angen i fusnesau bach a chanolig allu ymgysylltu â Phrentisiaethau Gradd ac nid y cyflogwyr mawr yn unig.

YR ECONOMI SYLFAENOL DDYNOL - Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant

GYC (2018) - £5.622bn		Cyflogedig – 216,800	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – 29.88	GYC Rhanbarthol (%) – 16.71
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae'r Economi Sylfaenol Ddynol wedi'i chreu o weithgareddau sy'n darparu'r nwyddau a'r gwasanaethau hanfodol ar gyfer bywyd pob dydd, ni waeth beth yw statws cymdeithasol defnyddwyr Mae'r rhain yn cynnwys seilwaith; cyfleustodau; prosesu bwyd; manwerthu a dosbarthu; ac iechyd, addysg a lles. Yn 2017, roedd y niferoedd wedi'u cyflogi yn y sectorau gweinyddiaeth Gyhoeddus, amddiffyn, addysg ac iechyd, sef y categori mwyaf priodol a ddefnyddir mewn ffynonellau data cyhoeddus, wedi cynyddu i 210,800 ar draws Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Yn ôl data EMSI, roedd 158,534 o swyddi yn 2018 yn benodol mewn gweithgareddau Addysg, Iechyd a Gwaith Cymdeithasol. Y swyddi mwyaf cyffredin oedd Gweithwyr Gofal a Gofalwyr Cartref (12%); Nyrsys (10%); Athrawon cynradd a meithrin (5%); Cynorthwyywyr Addysgu (5%). Yn 2019, adroddwyd diffyg sgiliau o 8% ym maes Addysg yng Nghymru, a oedd ymhlith y rhai uchaf a nodwyd mewn unrhyw sector, gyda'r sector Iechyd a Gwaith Cymdeithasol yn adrodd diffyg sgiliau ychydig yn llai sef 14%. Mae hyn yn awgrymu bod gan y ddau sector broblemau gyda sylfaen sgiliau'r gweithlu presennol. Mae sawl her unigryw mewn rhannau o'r sector hwn. Ym maes Gofal Cymdeithasol, cyflwynwyd gofynion cymwysterau newydd fel rhan o ymdrechion i ehangu cofrestrriad y gweithlu a fydd yn golygu y bydd tua 60,000 o bobl ar y gofrestr erbyn mis Ebrill 2022, gyda'r mwyafrif ar Lefel 2/3. Hefyd, mae ymgysylltu â'r sector wedi dangos i ni bod natur y sector gofal cymdeithasol yn debygol o newid yn y blynyddoedd nesaf wrth iddo ddod yn fwy integredig â gofal iechyd ac wrth i ni addasu i gymdeithas sy'n heneiddo.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Cafwyd effaith sylweddol ar sector yr Economi Sylfaenol Ddynol (ESDd) oherwydd ei gyfrifoldeb dros ddarparu gwasanaethau hanfodol i'r cyhoedd. Mae'r is-sectorau unigol o fewn Clwstwr yr ESDd wedi adrodd am effeithiau cadarnhaol a negyddol, sy'n cynnwys Iechyd, Gofal Cymdeithasol, Addysg, Gofal Plant a'r Gwasanaeth Tân ac Achub. Yn gyffredinol, mae'r rhan fwyaf o sefydliadau wedi dewis adleoli staff, lle bo modd, i gefnogi gwasanaethau hanfodol dros y cyfnod ffyrlo er bod llawer o leoliadau'r Blynyddoedd Cynnar a gofal plant wedi cau o ganlyniad i'r cyfnod cloi (roedd tua 30% o'r holl leoliadau ledled Cymru yn dal i fod ar gau ers 1 Gorffennaf). Felly mae lefelau staffio (heblaw am y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant) wedi cael eu cynnal ac mae'r sector wedi cael cynnydd cadarnhaol o ran y gydnabyddiaeth o'r gweithlu o ystyried bod y mwyafrif wedi'u nodi'n 'weithwyr allweddol' trwy gydol pandemig Covid-19. Mae'r sector yn gobeithio manteisio ar gydnabyddiaeth y cyhoedd i annog mwy o unigolion i ddewis gyrfa yn y sector a chwalu canfyddiadau bod gweithwyr ynddo ar gyflogau isel ac â sgiliau isel. Adroddwyd bod diffyg canllawiau ac offer a ddarperir i'r sector mewn rhai meysydd megis cyfarpar diogelu personol, ond mae'r gweithlu wedi ymateb i'r heriau a wynebir a, lle bo angen, maent wedi magu'r sgiliau angenrheidiol yn gyflym i sicrhau bod gwasanaethau hanfodol yn parhau'n ddi-dor.			
Effaith Bresennol Covid-19				
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	Iechyd Mae lefelau staffio wedi cynyddu gydag ymgyrchoedd recriwtio mawr ar gyfer rolau fel gweithwyr cymorth.			

	• Mae myfyrwyr tua diwedd eu hyfforddiant wedi cymhwyso'n gynnar, wedi'u symud i bractis a'u rhoi ar y gyflogres i gefnogi gwasanaethau hanfodol. • Gwneir mwy o ddefnydd o weithwyr dros dro ac nid oes unrhyw heriau wedi'u nodi o ran recriwtio ar wahân i ddiffyg ceisiadau gan y rhai 16-24 oed. Gofal Cymdeithasol • Mae lefelau staffio wedi aros yn gyson; fodd bynnag, gofynnwyd i Weithwyr Cymdeithasol a oedd ar Gofrestr Gofal Cymdeithasol Cymru gynt ailgofrestru dros dro. • Ni nodwyd unrhyw newid yn lefelau'r defnydd o asiantaethau ac mae gwasanaethau ar y cyfan yn adrodd eu bod yn defnyddio'r un staff asiantaeth sy'n sicrhau cysondeb gwasanaeth. • Nodir bod nifer cynyddol o geisiadau yn cael eu derbyn ar gyfer swyddi gwag ar hyn o bryd. Gofal Plant • Effeithiwyd yn sylweddol ar lefelau staffio wrth i leoliadau gau yn ystod y cyfnod clo. Gwasanaethau Tân ac Achub • Mae lefelau staffio wedi gostwng ychydig oherwydd salwch sy'n gysylltiedig â Covid-19 neu unigolion sy'n hunanwarchod neu'n hunan-ynysu. Fodd bynnag, nodir cynnydd yn nifer y Diffoddwyr Tân ar Ddyletswydd ar Alwad sydd ar gael o ganlyniad i gau busnesau. • Ni nodwyd unrhyw effaith sylweddol ar gyflawni, ond nid yw pob swyddogaeth o fewn adrannau yn gweithredu yn ôl yr arfer oherwydd ffocws ar feysydd hanfodol.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	Iechyd • Mae staff nad oes angen eu rolau oherwydd canslo/newidiadau yn y ddarpariaeth wedi cael eu hadleoli i rolau fel Gofal Critigol yn hytrach na'u rhoi ar ffyrlo. Gofal Cymdeithasol • Mae arferion dysgu digidol bellach wedi'u hymgorffori fel prosesau safonol. Mae gwaith yn dechrau ar ddeall sut y bydd y newidiadau hyn yn cael eu cynnal yn y tymor hir ac felly pa gymorth sydd ei angen i baratoi'r sector o ran datblygu dulliau addas ond hefyd gwella mynediad i ddefnyddwyr. • Mae adnoddau hyfforddi sydd bellach ar gael ar-lein yn cynnwys Rheoli Heintiau, Gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol a Gwaredu Cyfarpar Diogelu Personol yn Ddiogel. Addysg • Bu newid i ddysgu ar-lein ac ymgysylltu â dysgwyr, gyda diddordeb wedi'i nodi mewn dymuno cynnal arferion digidol newydd sydd wedi'u mabwysiadu dros y misoedd diwethaf.

	Mae mwy o ddibyniaeth ar dechnoleg wedi'i annog a'i hwyluso i gefnogi cyfarfodydd rhithwir a hyfforddiant sydd wedi cael eu defnyddio a'u derbyn yn helaeth. Gwasanaethau Tân ac Achub - Mae cryn dipyn o staff cymorth wedi bod yn gweithio gartref lle bo modd. Nodwyd swyddi allweddol er mwyn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	Iechyd - Wedi gallu uwchsgilio'r gweithlu gyda sgiliau lefel mynediad ar gyfer rolau Gweithwyr Gofal Critigol a Chymorth. Mae hyn wedi'i hategu trwy ddarparu mwy o hyfforddiant mewnol. Cynnydd yn y nifer sy'n cymryd rhan mewn rhaglenni hyfforddiant digidol. Gofal Cymdeithasol Mae bron pob cwrs hyfforddi wyneb yn wyneb wedi'i atal gyda mesurau ymbellhau cymdeithasol yn cael eu rhoi ar waith lle bo'r angen i barhau â hyfforddiant yn yr ystafell ddosbarth. Mae apiau newydd wedi'u datblygu i gefnogi lles staff a mynediad at adnoddau ar-lein. Addysg - Mae adborth cynnar yn awgrymu bod staff yn ymateb yn well i ddysgu ar-lein nag amgylchedd ystafell ddosbarth safonol. Mae lles wedi bod yn allweddol gyda chymorth bugeiliol yn cael ei roi i staff ochr yn ochr ag uwchsgilio digidol.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar Waith	Iechyd Mae darparwyr addysg bellach, addysg uwch a dysgu seiliedig ar waith wedi bod yn hyblyg iawn ac yn barod i weithio gydag AaGIC i alluogi dysgu parhaus ac uwchsgilio'r gweithlu. Gofal Cymdeithasol - Roedd prentisiaethau a chyflwyno cymwysterau newydd wedi'u hatal ar y dechrau ond maent bellach yn parhau gyda thrafodaethau rhithwir a staff yn cwblhau aseiniadau gofynnol. Adroddwyd am oedi pellach yn benodol o fewn Gofal Cartref ynglŷn â chwblhau neu fwrw ymlaen â'r FfCCh oherwydd bod llai o ddysgwyr ar gael. Mae trafodaethau'n parhau â Chymhwyster Cymru a phartneriaid allweddol eraill er mwyn parhau ag asesiadau sy'n seiliedig ar ymarfer. Estyniadau a ddarperir i Weithwyr Gofal Cartref i gwblhau cofrestrriad cychwynnol o 6 i 12 mis.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	Iechyd

	• Adroddwyd y bydd angen rhagor o staff i gymryd lle myfyrwyr yr ail flwyddyn sydd wedi'u symud i'r gweithlu i gefnogi gwasanaethau hanfodol gan y bydd angen iddynt ddychwelyd i ddysgu. • Rhagwelwyd y bydd y rhan fwyaf o'r contractau tymor byr sydd wedi'u cynnig oherwydd y pandemig yn cael eu hymestyn gyda niferoedd y gweithwyr yn parhau i gynyddu wrth i wasanaethau eraill ddychwelyd i gapasiti llawn. • Rhagwelir bod potensial ar gyfer tua thraean o weithwyr dros dro a recriwtiwyd i gael cynnig contractau parhaol. Gofal Cymdeithasol • Rhagwelir heriau o ran yswiriant yn y dyfodol gan fod adroddiadau cynnar yn awgrymu na fydd hawliadau sy'n ymwneud â Covid-19 neu heintiau eraill yn cael eu cynnwys. • Ni nodwyd unrhyw bwysau mawr ar y gweithlu yn ystod y pandemig, ond gallai hyn gynyddu pan fydd pecynnau gofal cymdeithasol yn dychwelyd i ddarparu lefelau arferol o ofal, yn enwedig mewn gofal cartref lle nodwyd bod trosiant staff yn 2019 tua 12% ledled Cymru. • Cyn Covid-19 amcangyfrifwyd bod angen 20,000 o weithwyr gofal cymdeithasol newydd dros y degawd nesaf a bydd hyn yn parhau i fod yn destun pryder wrth symud ymlaen. Gofal Plant • Gostyngiad posibl i'r gweithlu os gall rhieni sydd bellach yn gweithio gartref ddarparu gofal.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	Iechyd • Bydd angen uwchsgilio staff ym maes adsefydlu a rheoli heintiau. Gofal Cymdeithasol • Bu modd cadw gweithlu medrus. Fodd bynnag, mae pryder o ran olrhain cysylltiadau yn achos aelod o staff yn cael ei heintio, gan y gallai hyn gael effaith ar ddarparu gwasanaethau a sgiliau. • Bydd cynllun gweithlu ar gyfer y gweithlu gofal uniongyrchol (lefel 2/3 yn bennaf) yn cael ei ddatblygu yn 2020/2021 a fydd yn amlinellu'n glir yr anghenion sgiliau ar gyfer y sector sy'n symud ymlaen dros y blynyddoedd nesaf. • Codwyd pryderon am atebion digidol i hyfforddiant sy'n gofyn am weithgarwch corfforol e.e. symud a chyffwrdd â chleifion yn ddiogel. • Mwy o bwyslais ar lunio asesiadau risg e.e. ymwelwyr ar y safle Addysg • Bydd angen newidiadau i arferion gwaith o fewn y sector yn ogystal â rhagor o sgiliau digidol. • Mae'r ddarpariaeth wedi'i haddasu i helpu i baru dysgwyr â swyddi gwag.
Disgwyliadau am hyfforddiant	Iechyd

	- Nodwyd bod dull cyfunol o ddysgu yn cael ei gynnig i'r dyfodol a bydd mwy o bwyslais o fewn y sector ar les staff. - Bydd angen adolygiad o oriau gwaith a hyfforddiant i sicrhau cydbwysedd addas rhwng bywyd a gwaith. - Bydd yn adolygu pa wasanaethau y gellir eu darparu'n rhithwir/ar-lein a lleihau amser wyneb yn wyneb a fydd hefyd yn helpu i gyflymu prosesau darparu gwasanaethau. Bydd angen sgiliau imiwneiddio os datblygir brechlyn. Gofal Cymdeithasol - Adroddwyd bod timau datblygu'r gweithlu wedi gorfod mabwysiadu dulliau mwy creadigol o ddarparu hyfforddiant gyda chynnydd mewn atebion digidol. Mae dulliau o ymgysylltu â staff a'r ffordd y cynhyrchir adnoddau wedi newid. - Bydd fframwaith lles yn cael ei ddatblygu ar gyfer gofal cymdeithasol i gynnwys fframwaith llywodraethu staff a fydd yn mapio disgwyliadau'r cyflogwr a'r cyflogai o ran ymgysylltu â'r gweithlu. Nodwyd bod app newydd yn cael ei ddatblygu i'w ddefnyddio mewn Gofal Cartref i gofnodi arwyddion hanfodol bywyd cleifion ac arsylwadau eraill. Gwasanaethau Tân ac Achub - Nodwyd y byddant yn parhau i ddatblygu eu seilwaith TGCh a'u trefniadau gweithio lle bo modd i gefnogi'r gostyngiad mewn amserau teithio a chynnydd posibl o ran cynhyrchiant.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Iechyd - Rhagwelir y bydd cynnydd yn nifer y rhai sy'n manteisio ar brentisiaethau a chymwysterau Dysgu Seiliedig ar Waith oherwydd y cynnydd yn nifer yr aelodau newydd o staff. Gofal Cymdeithasol Trafodaethau parhaus â Llywodraeth Cymru ynghylch mynediad i aseswyr. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol ei fod yn dal yn gyfyngedig i deuluoedd/ymwelwyr. - Bydd angen ystyried myfyrwyr Dysgu Seiliedig ar Waith wrth gyfrifo niferoedd asesiadau risg ar safleoedd. - Gallai fod prinder aseswyr mewnol ac allanol oherwydd ehangu'r gweithlu. Addysg Bydd cwblhau asesiadau ac arsylwadau Dysgu Seiliedig ar Waith yn her, yn enwedig os oes ail don. Fodd bynnag, mae gwaith yn cael ei wneud gyda Chymwysterau Cymru i ystyried cynnal asesiadau o bell. Gofal Plant - Nodwyd y gallai fod cyfle i leihau lleoliadau'n sylweddol.

YR ECONOMI SYLFAENOL DDYNOL - Twristiaeth, Lletygarwch a Manwerthu

GYC (2018) - £3.4bn		Cyflogedig – 168,600	Cyflogaeth Ranbarthol (%) – 23.24	GYC Rhanbarthol (%) – 10.11
Crynodeb Gweithredol				
Disgrifiad o'r sector	Mae'r Sector Lletygarwch yn cynnwys amrywiaeth o fusnesau a gwasanaethau sy'n gysylltiedig â hamdden a boddhad cwsmeriaid sy'n darparu llety, prydau bwyd a diodydd mewn lleoliadau y tu allan i'r cartref. Mae'n canolbwyntio ar syniadau o foethusrwydd, pleser, mwynhad a phrofiadau, yn hytrach na darparu ar gyfer yr hyn sy'n hanfodol ac yn angenrheidiol. Gellir diffinio'r Sector Manwerthu fel gwerthiannau gan fanwerthwyr yn uniongyrchol i ddefnyddwyr, gan gynnwys gwario ar nwyddau, yn bennaf trwy brynu eitemau mewn siopau ac ar-lein. Mae manwerthu'n sector mawr ac amrywiol iawn o ran maint a strwythur y busnes a'r cynhyrchion a werthir a all amrywio o hanfodion pob dydd i nwyddau moethus o safon uchel. Gellir diffinio'r Sector Twristiaeth fel "gweithgareddau unigolion sy'n teithio i fannau y tu allan i'w hamgylchedd arferol ac yn aros yno am ddim mwy nag un flwyddyn yn olynol ar gyfer hamdden, busnes a dibenion eraill heblaw am gael eu cyflogi yn y lle yr ymwelir ag ef". Yn aml, mae'r Sectorau Lletygarwch a Thwristiaeth yn gorgyffwrdd ac maent yn dibynnu ar ei gilydd i ddarparu gwasanaethau i'r cwsmer. Mae ein cysylltiadau â'r Sector Lletygarwch wedi dangos bod sawl her ynghlwm wrth recriwtio a chynnal hyfforddiant sgiliau sydd angen mwy o waith ymchwil. Yn benodol, gall y gost a'r amser sydd eu hangen i hyfforddi unigolion fod yn her sylweddol ar gyfer sector lle gall fod lefelau uchel o drosiant staff. Hefyd, mae hwn yn sector sydd wedi'i nodi'n gyson ei fod mewn perygl o effeithiau negyddol o du Brexit.			
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Casglwyd y rhan fwyaf o'r wybodaeth ar gyfer y sector hwn gan gyflogwyr yn y Sectorau Lletygarwch a Manwerthu, gydag effaith sylweddol yn cael ei nodi ar y ddau oherwydd Covid-19. Caewyd lleoliadau Lletygarwch, Manwerthu a Thwristiaeth (ac eithrio'r rhai sy'n darparu nwyddau hanfodol gan gynnwys bwyd a meddyginiaeth) o ganol mis Mawrth. Adroddwyd yn helaeth am y reffeniw sy'n cael ei golli oherwydd cau lleoliadau busnes a nodwyd trwy gyfweiliadau â chyflogwyr allweddol fod ymyriadau gan Lywodraeth Cymru fel y Cynllun Cadw Swyddi a'r Gronfa Cadernid Economaidd wedi achub y sector yng Nghymru. Mae taliadau amserol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer staff ar ffyrlo wedi helpu busnesau i reoli eu llif arian yn fwy effeithiol. Adroddir bod pryderon parhaus y bydd y cyfyngiadau cadw pellter cymdeithasol presennol o 2 fetr, yn benodol ym maes lletygarwch, yn lleihau'r lle mewn lleoliadau yn sylweddol a phan fyddant yn ailagor, dim 30% o'u huchafswm lle y bydd modd ei ddefnyddio, gan arwain at y posibilrwydd y bydd llawer llai o arian yn cael ei greu. Mae ymchwil a gynhaliwyd gan y sector wedi nodi y bydd lleihau'r cyfyngiadau cadw pellter cymdeithasol i 1 metr yn cynyddu'r lle sydd ar gael i tua 70% o'r lle arferol, sy'n agosach at yr angen cyffredinol i lenwi 80% o le er mwyn i fusnesau fod yn gynaliadwy. Adroddwyd y gallai gymryd hyd at 2 flynedd cyn i'r sector ddychwelyd i'w 'normal' newydd neu i'w statws cyn Covid-19 gyda'r 'syndrom 3 gaeaf' yn cael ei nodi fel ffactor pwysig. Gellir egluro hyn trwy ddibyniaeth dymhorol y sectorau a'r cyfyngiadau symud Covid-19 yn ystod adegau brig misoedd yr haf pan nad oedd modd creu cymaint o arian ag arfer ac na chafodd elw o fuddsoddiadau mewn cynhyrchion/seilwaith yn ôl y bwriad. Mae'r Sector Manwerthu wedi nodi ei fod yn contractio cyn pandemig Covid-19 ac mae'r effaith wedi gorfodi llawer o fusnesau i ddwyn cynlluniau arallgyfeirio ymlaen e.e. dulliau digidol gwell.			

Effaith Bresennol Covid-19	
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	Lletygarwch - Nodwyd effaith sylweddol ar lefelau staffio oherwydd cafodd tua 90% o'r gweithlu ar draws y sector eu rhoi ar ffyrlo ar unwaith. - Adroddwyd y gellir gwahaniaethu rhwng y rhai rolau nad oeddent ar ffyrlo, sef staff rheoli neu weinyddol yn bennaf, a rolau'r rhai sy'n delio â chwsmeriaid wyneb yn wyneb a roddwyd ar ffyrlo am resymau amlwg. Mae'r aelodau o staff nad ydynt ar ffyrlo wedi cynnal neu gynyddu eu horiau gwaith. Ychydig iawn o swyddi sy'n cael eu dileu ar hyn o bryd oherwydd bod y Cynllun Cadw Swyddi'n talu cyflogau staff yn bennaf. Mae recriwtio wedi'i ohirio gan fod cyflogwyr yn ansicr a fydd angen cymaint o staff pan fyddant yn ailagor. - Adroddwyd bod nifer bach o staff â sgiliau trosglwyddadwy sy'n addas i sectorau eraill wedi ymddiswyddo er mwyn cael mwy o ddiogelwch swyddi gan fod pryderon am allu'r sector i wella. Nodwyd staff sy'n gweithio mewn rolau Technoleg Ddigidol fel enghraifft o'r rhai sydd wedi symud sectorau. - Rhagwelir y bydd staff sydd â sgiliau/profiad lletygarwch yn unig yn aros gyda'r cyflogwr presennol oherwydd y bydd yn anodd dod o hyd i waith arall yn y sector a'r tu allan iddo. Manwerthu - Nodwyd effaith sylweddol ar lefelau staffio gan y cafodd y mwyafrif o'r gweithlu ei roi ar ffyrlo ar unwaith, ac eithrio'r rhai roedd eu hangen ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus, lechyd a Diogelwch neu weithio ym maes manwerthu bwyd a fferyllfeydd. Nodwyd ei fod yn gymysg o ran pa rolau a roddwyd ar ffyrlo; mae staff glanhau a diogelwch wedi parhau â'r oriau presennol gan mwyaf. Mae recriwtio wedi'i ohirio ac eithrio yn achos manwerthwyr bwyd a fferyllfeydd lle mae'r gweithlu wedi'i gynyddu i ddelio â galw cwsmeriaid. Ychydig iawn o ddiswyddiadau sydd wedi cael eu nodi ond rhagwelir y bydd swyddi'n cael eu dileu unwaith y daw'r Cynllun Cadw Swyddi i ben. Fodd bynnag, nid yw'n glir ar hyn o bryd beth yw nifer y staff sydd mewn perygl.
Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	Lletygarwch - Nid adroddwyd am unrhyw ddiffyg sgiliau sylweddol, er y nodwyd y bu heriau wrth ddenu pobl ifanc i feysydd Lletygarwch a Thwristiaeth. - Cyn Covid-19, nodwyd bod prinder sgiliau ar gyfer rolau fel Cogyddion a Therapyddion Sba. - Mae aelodau o staff nad ydynt ar ffyrlo yn cyflawni sawl rôl ac yn ymgymryd â chyfrifoldebau ychwanegol gyda'r gofyniad i ddysgu sgiliau newydd e.e. ymholiadau gwerthiannau ynglŷn â chanslo archebion sy'n bodoli eisoes. Manwerthu Ni nodwyd unrhyw ddiffyg sgiliau sylweddol cyn Covid-19, ond nodwyd bod angen parhau i ddatblygu sgiliau digidol gyda rhywfaint o uwchsgilio yn ofynnol er mwyn defnyddio technoleg newydd.

Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	Lletygarwch • Cwtogwyd hyfforddiant staff yn sylweddol gan fod y sector yn canolbwyntio ar oroesi a ffyrdd y gallai arallgyfeirio i greu incwm. • Nodwyd heriau wrth ddarparu hyfforddiant o bell gan fod y rhan fwyaf o'r sgiliau mae eu hangen yn y sector yn cael eu hennill trwy ryngweithio'n uniongyrchol â chwsmeriaid. • Mae modiwlau hyfforddi ar-lein wedi cael eu darparu i staff ar ffyrlo i'w cwblhau'n wirfoddol. • Y gobaith yw na fydd cyllidebau hyfforddi presennol yn dioddef ond y byddant yn dibynnu ar yr arbedion y bydd eu hangen/swm yr incwm a gollir. Manwerthu • Mae hyfforddiant staff wedi parhau lle bo modd gyda'r cyfle i ddefnyddio adnoddau hyfforddi ar-lein. • Bu newid cyn Covid-19 i fodel dysgu cyfunol gyda hyfforddiant yn cael ei ddarparu ar-lein ac ar safle. Roedd hyfforddiant gwerthiannau a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch yn cael ei gwblhau gan staff ar ffyrlo.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Lletygarwch • Mae cyfathrebu wedi'i gynnal gyda dysgwyr, ond adroddwyd ei fod wedi bod yn anodd iddynt symud ymlaen â'u dysgu o ystyried nad ydynt yn gallu cwblhau unrhyw weithgarwch seiliedig ar waith. Manwerthu • Rhodddwyd terfyn ar ddarparu Dysgu Seiliedig ar Waith ar y dechrau gan nad oedd dysgwyr yn gallu cwblhau gwaith cysgodi oherwydd canllawiau cadw pellter cymdeithasol.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	Lletygarwch • Adroddwyd bod nifer bach o aelodau staff eisoes wedi symud sectorau nad ydynt yn canolbwyntio ar ryngweithio â chwsmeriaid oherwydd ofn haint. Rhagwelir y gallai'r nifer hwn gynyddu pan fydd rhaid i staff ddychwelyd i'r gwaith. • Mae colli incwm sylweddol yn debygol o arwain at yr angen i ddileu swyddi yn y dyfodol. Yn ogystal, mae mecaneiddio pellach a'r defnydd cynyddol o dechnolegau newydd yn debygol o leihau lefelau staffio. • Er enghraifft, bydd nifer y rolau Gwasanaeth Cwsmeriaid yn cael eu lleihau oherwydd y gostyngiad arfaethedig wrth ryngweithio wyneb yn wyneb â chwsmeriaid. • Nid yw staff tymhorol wedi cael eu recriwtio oherwydd gostyngiad mewn lefelau busnes. • Mae trafodaethau'n parhau â staff i roi sicrwydd y bydd eu diogelwch yn hollbwysig wrth ddychwelyd i'r gweithle. Nodwyd heriau mewn rhai rolau, megis staff cegin, lle byddai'n anodd cynnal cyfyngiadau cadw pellter cymdeithasol. • Nodwyd bod Iechyd Meddwl yn her bosibl wrth ddychwelyd staff i'r gweithle pan fydd angen cymorth parhaus.

	Manwerthu • Rhagwelir mai bach iawn fydd nifer y gweithwyr sy'n cael eu colli o'r sector gan y bydd staff yn symud i gyflogwyr eraill sy'n recriwtio fel y rhai sydd wedi arallgyfeirio i gynnig cynnyrch ar-lein gan fod cyfle bellach i ddosbarthu i gartrefi cwsmeriaid. • Gellid colli staff oherwydd y gofyniad i unigolion symud safle i'r rhai sydd â mwy o gwsmeriaid. Ar gyfartaledd mae nifer y cwsmeriaid sy'n ymweld â'r safleoedd sydd wedi ailagor wedi gostwng 50%. • Mae nifer y staff sy'n gweithio sifftiau yn debygol o gynyddu, gyda'r posibilrwydd y bydd hyn yn golygu y bydd angen llai o staff. Fodd bynnag, ystyrir y bydd y sector yn ddeniadol o hyd i'r rhai sy'n chwilio am swyddi lleol sy'n cynnig oriau gwaith hyblyg. • Adroddwyd y bydd staff dros dro a recriwtiwyd i ddelio â'r galw cynyddol oherwydd cyfyngiadau symud Covid-19 yn cael eu cadw wrth baratoi ar gyfer cyfnod y Nadolig.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	Lletygarwch • Adroddwyd nad oedd cyflogwyr yn rhagweld faint o amser y byddai staff yn absennol o'r busnes, a fydd yn arwain at rai sgiliau'n dirywio. • Bydd y ffyrlo hyblyg yn ddefnyddiol iawn yn y tymor byr wrth ddychwelyd staff. Y tebyg yw y bydd staff aml-sgil yn cael eu dychwelyd cyn aelodau eraill o staff. • Bydd lechyd y Cyhoedd yn cael blaenoriaeth wrth ailagor lleoliadau a bydd angen isgiliau lechyd a Diogelwch gwell neu hyfforddiant sy'n ymwneud yn benodol â Covid-19. Manwerthu • Rhagwelir cryn dipyn o hyfforddiant gloywi pan fydd y gweithlu'n dychwelyd o ffyrlo, gyda chynlluniau hyfforddi'n cael eu datblygu'n barod. • Nodwyd rolau penodol lle bydd angen 'sgiliau meddal' newydd e.e. rolau Gwasanaeth Cwsmeriaid sy'n newid i ganolbwyntio ar 'Brofiad Cwsmeriaid'. • Adroddwyd y bydd angen rhagor o sgiliau Dadansoddi Data mewn timau Prif Swyddfeydd i alluogi busnesau i fod yn fwy effeithlon ac effeithiol.
Disgwyliadau am hyfforddiant	Lletygarwch • Rhagwelwyd y byddai lefel uchel o ailhyfforddi ar gyfer gweithdrefnau newydd pan fydd staff yn dychwelyd, megis sut gall cwsmeriaid archebu a thalu o bell. • Sylweddolwyd y bydd meddu ar staff aml-sgil sy'n gallu trosglwyddo sgiliau i rolau eraill ar draws y sefydliad yn fantais yn y dyfodol. Manwerthu • Mae perygl y bydd cyllidebau hyfforddi yn cael eu cwtogi'n sylweddol i helpu busnesau i barhau i fasnachu.

	Bydd angen i'r gweithlu gwblhau rolau/dyletswyddau ychwanegol. Bydd angen i staff feddu ar amrywiaeth o sgiliau yn y dyfodol.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Lletygarwch - Adroddwyd ei bod yn rhy gynnar i ddangos sut y bydd Covid-19 yn effeithio ar brentisiaethau a dysgu seiliedig ar waith. Fodd bynnag, nodwyd y bydd lleihau lefelau staffio yn debygol o gael effaith uniongyrchol ar nifer y prentisiaethau a chyfleoedd dysgu seiliedig ar waith. Manwerthu - Nodwyd y bydd heriau wrth ddychwelyd Dysgwyr Seiliedig ar Waith a derbyn prentisiaid ychwanegol gan fod angen i staff ar y safle neu yn y siop fod 100% yn effeithiol oherwydd niferoedd cyfyngedig. - Rhagfynegir gostyngiad yn nifer y prentisiaethau a gynigir.

Awdurdodau Lleol

Crynodeb Gweithredol	
Disgrifiad o'r sector	Mae Awdurdodau Lleol yn gyfrifol am ddarparu'r holl wasanaethau llywodraeth leol, gan gynnwys addysg, gwaith cymdeithasol, diogelu'r amgylchedd, a'r rhan fwyaf o briffyrdd. Mae 10 Awdurdod Lleol o fewn Prifddinas-Ranbarth Caerdydd: Blaenau Gwent; Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili; Caerdydd; Merthyr Tudful; Sir Fynwy; Casnewydd; Rhondda Cynon Taf; Torfaen; a Bro Morgannwg. Mae Partneriaeth Sgiliau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd wedi ffurfio Grŵp Clwstwr Awdurdodau Lleol gyda chynrychiolaeth o bob un o'r 10 Awdurdod Lleol yn y rhanbarth sy'n arwain ar gyflogadwyedd a sgiliau. Ffocws y grŵp yw cefnogi Bwrdd Cyflogaeth a Sgiliau Prifddinas-ranbarth Caerdydd i wella cyflogadwyedd i'r rhai sydd â sgiliau lefel is trwy ddarparu sgiliau hanfodol, ESOL a sgiliau digidol a fydd yn cefnogi unigolion, yn benodol y rhai sy'n wynebu rhwystrau i waith, i symud ymlaen i gyflogaeth neu ddysgu pellach.
Effaith gyffredinol Covid-19 ar fusnesau	Ychydig o effaith sydd wedi'i nodi o gymharu â sectorau eraill, gyda lefelau staffio'n parhau'n gyson. Yn ystod camau cynnar y pandemig, effeithiwyd ar ddarpariaeth gwasanaethau gan fod gwasanaethau wyneb yn wyneb nad oeddent yn hanfodol wedi cael eu hatal ac roedd y rhan fwyaf o staff wedi newid i weithio gartref. Mae gwasanaethau hanfodol wedi parhau i gael eu darparu trwy gydol yr argyfwng ac wedi cynyddu lle mae'r angen wedi codi e.e. ymweliadau â phobl sy'n agored i niwed a dosbarthu bwyd. Mae'r sector wedi gallu addasu i staff sy'n gweithio gartref gyda mynediad ar gael o hyd i ddata sydd wedi'i storio trwy lwyfannau ar-lein a dulliau cyfathrebu digidol eraill y gallir eu rhoi ar waith yn gyflym e.e. MS Timau, Skype for Business, Zoom. Yn gyffredinol, mae Awdurdodau Lleol wedi adrodd bod cynhyrchiant y gweithlu wedi cynyddu ac mae'r pandemig wedi rhoi 'cyfle i newid' gyda rhwystrau a oedd ar waith yn flaenorol yn cael eu dileu neu eu lleihau e.e. y defnydd o adeiladau. Tynnwyd sylw at well cydweithredu a chyfathrebu â'r Sector Preifat, y Trydydd Sector a Gwasanaethau Cyhoeddus eraill fel ffactor allweddol o ran sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n effeithiol ac yn effeithlon.
Effaith Bresennol Covid-19	
Yr effaith ar lefelau staffio a recriwtio	• Yn gyffredinol, mae lefelau staffio wedi aros yn gyson gyda nifer bach iawn ar ffyrlo. Bu cynnydd o ran absenoldebau i ddechrau oherwydd hunanynysu a hunanwarchod ond maent wedi gostwng yn gyson. • Staff ar ffyrlo o wasanaethau/rolau na allent greu incwm oherwydd effaith Covid-19 a chyfyngiadau cadw pellter cymdeithasol. • Ar y dechrau cyfyngwyd recriwtio i'r rolau hynny a ystyrid yn hanfodol yn unig; fodd bynnag, mae wedi bod yn cynyddu fesul achos ers dechrau'r cyfnod cloi. Adroddwyd bod cyrssiau sefydlu staff wedi'u cwblhau'n llwyddiannus trwy ddefnyddio fideo-gynadledda a dulliau digidol eraill heb fod angen rhyngweithio wyneb yn wyneb • Mae ymgeiswyr wedi addasu i gyfweiliadau trwy fideo-gynadledda heb unrhyw broblemau'n cael eu hadrodd. • Gwnaed mwy o ddefnydd o weithwyr dros dro/asiantaeth i ddechrau er mwyn ymateb i absenoldebau staff.

Yr effaith ar y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	- Mae adolygiadau sgiliau'r gweithlu wedi'u cwblhau gan alluogi staff sydd â'r sgiliau a'r profiad angenrheidiol i gael eu hadleoli i ddarparu gwasanaethau hanfodol fel Gofal Cymdeithasol, Cymorth Cymunedol a rolau Tracio ac Olrhain newydd. - Adroddwyd bod staff wedi addasu'n gyflym i'r defnydd o lwyfannau digidol fel MS Teams, Skype for Business a Zoom ar gyfer cyfarfodydd. Mae rhai heriau rhwng Awdurdodau Lleol oherwydd dewisiadau unigol o ran defnyddio llwyfannau penodol. Nid oes cysondeb ar draws pob un o'r 10 ALL yn y rhanbarth. - Mae gweithlu medrus wedi'i gadw o fewn y sector ac ni nodwyd unrhyw fylchau sgiliau mawr. Fodd bynnag, darparwyd hyfforddiant gloywi sgiliau digidol ac arweiniad ar gyfer defnyddio llwyfannau digidol newydd. - Roedd rolau penodol fel peirianwyr a gyrrwyr HGV yn anodd eu recriwtio o fewn ALLau cyn Covid-19, yn bennaf oherwydd y camgymhariad rhwng cyflogau'r sector cyhoeddus a'r sector preifat ar gyfer unigolion sydd â'r sgiliau/cymwysterau hyn.
Yr effaith ar hyfforddiant a ddarperir gan gyflogwyr	- Cafwyd adroddiadau cadarnhaol bod nifer yr aelodau o staff sy'n cwblhau hyfforddiant ar-lein wedi cynyddu. Bu cynnydd yn sylweddol yn nifer y rhai sydd wedi cwblhau cyrsiau gorfodol fel VAWDASV (Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol) (adroddir bod tua 600 o unigolion yn cwblhau'r cyrsiau fesul Awdurdod Lleol). - Mae'r ymateb i'r pandemig wedi amlygu'r sgiliau sydd bwysicaf i'r gweithlu (h.y. Sgiliau Digidol) yn ogystal â gwasanaethau sy'n cael eu hystyried yn fwyaf gwerthfawr gan y preswylwyr. - Mae anawsterau cael gafael ar offer TG symudol/cludadwy i rai aelodau o staff wedi effeithio ar eu gallu i gwblhau hyfforddiant.
Yr effaith ar Brentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	Nid yw prentisiaid wedi cael eu rhoi ar ffyrlo gyda'r mwyafrif yn gallu parhau â'u cymhwyster neu ennill profiad yn y gweithle trwy ddefnyddio llwyfannau/gweithgareddau digidol. - Mae'r broses o ddarparu prentisiaethau wedi parhau heb newid yn y niferoedd, gyda 'gwiriadau' rheolaidd i gael y diweddaraf am gynnydd a rhoi cymorth lle bo angen. Mae ceisiadau gan wirfoddolwyr wedi cynyddu'n sylweddol gyda phyrth ar-lein wedi'u creu i gefnogi'r broses sefydlu sy'n cynnwys gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a hefyd i helpu i baru eu sgiliau â rolau penodol.
Effaith Covid-19 i'r dyfodol ac adfer	
Lefelau staffio a recriwtio	- Mae'r angen i rai aelodau o staff hunanwarchod a diffyg gofal plant a chyfarpar diogelu personol wedi'u nodi fel rhai o'r heriau a fydd yn parhau i effeithio ar lefelau staffio os bydd angen iddynt ddychwelyd i'r gweithle. Mae dull graddol posibl o ddychwelyd staff yn dibynnu ar natur hanfodol pob gwasanaeth. Rhagwelir y bydd trosiant staff yn lleihau gan fod llai o symud i sectorau eraill o gofio y bydd cyflogaeth tymor byr yn y sector cyhoeddus yn rhoi mwy o sicrwydd o ran swyddi. Bydd cadw pellter cymdeithasol yn her wrth geisio dychwelyd staff i'r gweithle e.e. niferoedd o fewn swyddfeydd/ystafelloedd dosbarth. Bydd angen rhoi sicrwydd trwy weithdrefnau cadarn i staff er mwyn sicrhau bod ofn cael eu heintio i'r rhai sy'n gweithio mewn gwasanaethau rheng flaen yn cael ei liniaru e.e. staff mewn ysgolion o fewn y Gwasanaethau Addysg.

	• Adroddwyd bod galw cynyddol am wasanaethau eisoes i'w weld, gan olygu y gallai fod angen am recriwtio neu adleoli ymhellach, megis Cymorth Cyflogadwyedd, oherwydd y cynnydd sylweddol yn nifer yr unigolion di-waith. • Gallai gwelliannau posibl i'r cydbwysedd rhwng gwaith a bywyd i staff a'r sicrwydd ychwanegol o ran swyddi yn y sector gefnogi recriwtio yn y dyfodol a chynyddu diddordeb mewn rhai rolau e.e. peirianwyr fel y crybwyllwyd uchod. Mae adborth gan staff bod y gostyngiad mewn amserau teithio i'r gwaith a mwy o hyblygrwydd yn ystod oriau gwaith wedi bod yn welliannau allweddol iddynt o ran cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith. • Adroddwyd bod bylchau ariannu enfawr, colli incwm, addasiadau i fodelau cyflawni a Brexit i gyd yn heriau a allai arwain at ddileu swyddi yn y dyfodol.
Y galw am sgiliau a'r camgymhariad sgiliau	• Derbynnir yn gyffredinol y bydd gweithio gartref yn dod yn arfer rheolaidd i lawer o rolau yn y dyfodol gyda gostyngiad sylweddol yn nifer y diwrnodau sy'n cael eu treulio yn y gweithle. O ganlyniad, bydd angen mwy o sgiliau digidol/llythrennedd yn y gweithlu. • Rhagwelir y bydd rhai sgiliau 'ymarferol' yn cael eu colli oherwydd amser i ffwrdd o'r gweithle ar gyfer y rhai na all eu rolau gael eu cwblhau gartref. Bydd angen hyfforddiant gloywi megis lechyd a Diogelwch ar gyfer nifer bach. • Mae'r sector yn gweithio gyda darparwyr addysg AU/AB a Dysgu Seiliedig ar Waith lleol i baru graddedigion â bylchau swyddi gwag/sgiliau o fewn yr ALL. • Nodwyd y bydd gwelliannau i'r seilwaith TGCh yn angenrheidiol yn y dyfodol ynghyd â hyfforddiant storio/rheoli data i staff er mwyn cynyddu mynediad i ddogfennau sy'n cael eu storio ar Systemau Rheoli Data Electronig. • Amlygir lles staff fel maes y bydd angen canolbwyntio ymhellach arno i sicrhau bod eu dychweliad i'r gwaith yn cael ei reoli'n briodol. Trafodwyd y potensial i broblemau lechyd Meddwl gynyddu o ganlyniad i weithio gartref a hunanynysu a bydd angen gweithdrefnau newydd.
Disgwyliadau am hyfforddiant	• Mae adolygiadau o hyfforddiant staff ar-lein wedi'u cynllunio fel y bydd angen diwallu'r anghenion newidiol oherwydd addasiadau ac, mewn rhai amgylchiadau, gwasanaethau newydd y bydd angen eu darparu. • Ar hyn o bryd nid oes modd dod o hyd i ddarparwyr hyfforddiant ar-lein a fyddai'n gallu cyflwyno cyrsiau e-ddysgu yn ddigonol, megis Diogelwch Tân a Rheoli Safleoedd. • Mae'r ALLa yn gyfforddus yn eu cred y bydd e-ddysgu yn parhau i gynyddu a bydd staff unwaith eto'n ymateb yn gadarnhaol i newidiadau yn y modd y darperir hyfforddiant sgiliau. • Nid oes arwydd clir eto a fydd cyllidebau hyfforddi yn y dyfodol yn cael eu cwtdogi; fodd bynnag, rhagwelir y bydd angen arbedion ar draws gwasanaethau ALLau.
Prentisiaethau/dysgu arall sy'n seiliedig ar waith	• Gallai niferoedd prentisiaethau gynyddu mewn ymateb i'r angen am sgiliau newydd ac i helpu i gefnogi bylchau sgiliau presennol. • Roedd nifer y profiadau gwaith yn cynyddu cyn Covid-19 gyda rhaglenni llwyddiannus a oedd yn cefnogi grwpiau agored i niwed fel Plant sy'n Derbyn Gofal. Gallai'r niferoedd hyn ostwng o ystyried yr angen am oruchwyliaeth wyneb yn wyneb.

--	--

ATODIAD

Atodiad 1: Rhestr o rhanddeiliaid sy'n cyfranogi

Enw'r Sefydliad	Sector
Bouygues	Construction
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	Awdurdodau Lleol
Fforwm Gofal Cymru	Yr Economi Sylfaenol Ddynol (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)
Celtic Manor	Yr Economi Sylfaenol (Twristiaeth, Lletygarwch a Manwerthu)
Cisco Systems	Technoleg Ddigidol a Galluogi
CITB	Adeiladu
Coleg y Cymoedd	Adeiladu
Sgiliau Creadigol a Diwylliannol	Creadigol
Cresco Globe LTD	Yr Economi Sylfaenol (Twristiaeth, Lletygarwch a Manwerthu)
Educ8	Yr Economi Sylfaenol (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)
Ffederasiwn Busnesau Bach (FfBB)	BBaChau
FinTech Cymru	Technoleg Ddigidol a Galluogi
AaGIC	Yr Economi Sylfaenol (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)
Diwydiant Cymru	Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch
Sefydliad y Peirianwyr Sifil	Adeiladu
IQE	Lled-ddargludyddion Cyfansawdd
Make UK	Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch
McCann and Partners	Microchip
Construction	Lled-ddargludyddion Cyfansawdd

Morgan Sindall	Construction
Cyngor Dinas Casnewydd	Awdurdodau Lleol
Newport Wafer Fab	Lled-ddargludyddion Cyfansawdd
Planeweighs Ltd	Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch
Rockley Photonics	Lled-ddargludyddion Cyfansawdd
Cymdeithas Frenhinol y Penseiri	Adeiladu
Screen Alliance Wales	Creadigol
Gofal Cymdeithasol Cymru	Yr Economi Sylfaenol (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)
Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru	Yr Economi Sylfaenol (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)
Technology Connected	Technoleg Ddigidol a Galluogi
UK Hospitality	Yr Economi Sylfaenol (Twristiaeth, Lletygarwch a Manwerthu)
Vox Pictures	Creadigol
Fforwm Modurol Cymru	Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch
Consortiwm Manwerthu Cymru	Yr Economi Sylfaenol (Twristiaeth, Lletygarwch a Manwerthu)

Atodiad 2: Codau SIC a ddefnyddir ar gyfer ystadegau cyflogaeth a GYC

Sector	Dangosydd	Cod
GYC	Construction	F - Construction
	Adeiladu	Cyflogaeth
Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch	GYC	C- Manufacturing
	Cyflogaeth	Cynhyrchu
Lled-ddargludyddion Cyfansawdd	GYC	Dd/B
	Cyflogaeth	Dd/B
Technoleg Ddigidol a Galluogi	GYC	J - Gwybodaeth a Chyfathrebu
	Cyflogaeth	Gwybodaeth a Chyfathrebu
Creadigol	GYC	R - Adloniant a hamdden y celfyddydau
	Cyflogaeth	Dd/B
ESDd (Addysg, Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant)	GYC	P - Addysg, Q - Gweithgareddau iechyd dynol a gwaith cymdeithasol
	Cyflogaeth	Gweinyddiaeth gyhoeddus, amddiffyn, addysg ac iechyd
ESDd (Lletygarwch, Manwerthu a Thwristiaeth)	GYC	55-56 Gweithgareddau llety a gwasanaeth bwyd, 47 Masnach fanwerthu, 78-80 Gweithgareddau cyflogaeth; gwasanaethau twristiaeth a diogelwch)
	Cyflogaeth	Cyfanwerthu, manwerthu, trafnidiaeth, gwestai a bwyd

Ffynonellau

GYC:

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossvalueaddedgva/datasets/regionalgrossvalueaddedbalancedbycombinedauthoritycityregionsandothereconomicandenterpriseregionsoftheuk>

Cyflogaeth:

<https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Business-Economy-and-Labour-Market/People-and-Work/Employment/Jobs/Whole-Workforce/workplaceemployment-by-welshlocalareas-industry>